

5/2015

Μάιος 2015

**Η ΑΡΑΒΙΚΗ ΨΗΦΟΣ ΣΤΟ ΙΣΡΑΗΛ:
ΑΠΟ ΤΑ «ΚΟΜΜΑΤΑ-ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΥΣ» ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '50,
ΣΤΟΝ ΕΝΙΑΙΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΤΟΥ 2015**

Γαβριήλ Ι. Χαρίτος

ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

5/2015

Μάιος 2015

**Η ΑΡΑΒΙΚΗ ΨΗΦΟΣ ΣΤΟ ΙΣΡΑΗΛ:
ΑΠΟ ΤΑ «ΚΟΜΜΑΤΑ-ΔΟΥΡΥΦΟΡΟΥΣ» ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '50,
ΣΤΟΝ ΕΝΙΑΙΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΤΟΥ 2015**

Γαβριήλ Ι. Χαρίτος

Η ΑΡΑΒΙΚΗ ΨΗΦΟΣ ΣΤΟ ΙΣΡΑΗΛ: ΑΠΟ ΤΑ «ΚΟΜΜΑΤΑ-ΔΟΡΥΦΟΡΟΥΣ»
ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '50, ΣΤΟΝ ΕΝΙΑΙΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ
ΤΟΥ 2015

5/2015

Λευκωσία, Απρίλιος 2015

Copyright © Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο
Λευκωσίας

Εκδόσεις: Κέντρο Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Γαβριήλ Ι. Χαρίτος

Ο Γαβριήλ Χαρίτος είναι νομικός-διεθνολόγος, απόφοιτος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών «Πολιτικές, Οικονομικές και Διεθνείς Σχέσεις στη Μεσόγειο» με άριστα και έπαινο του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Η διπλωματική του εργασία «Ο εκδημοκρατισμός των αραβικών κρατών ως προτεραιότητα της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής – Η περίπτωση της Ιορδανίας και της Τυνησίας» δημοσιεύθηκε από το Ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών του καθ. Ηλία Κρίσπη και δρος. Αναστασίας Σαμαρά-Κρίσπη και κυκλοφορεί από τις νομικές εκδόσεις Σάκκουλα.

Είναι υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και η διδακτορική του έρευνα αφορά την ισραηλινή εξωτερική πολιτική ως προς την Κύπρο, κατά την περίοδο 1950-1974.

Διετέλεσε επισκέπτης ερευνητής στο Moshe Dayan Center for Middle Eastern and African Studies του Πανεπιστημίου του Τελ Αβίβ. Αναλύσεις του επί μεσανατολικών ζητημάτων έχουν δημοσιευθεί από τις δεξαμενές σκέψης Moshe Dayan Center, ΕΛΙΑΜΕΠ, ΚΕΜΜΙΣ, ΚΕΜΜΕΠ και από το Κέντρο Διεθνών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, ως επίσης και από την ελληνική έκδοση του περιοδικού Foreign Affairs.

Διδάσκει Εβραϊκή γλώσσα στο Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

**Η ΑΡΑΒΙΚΗ ΨΗΦΟΣ ΣΤΟ ΙΣΡΑΗΛ:
ΑΠΟ ΤΑ «ΚΟΜΜΑΤΑ-ΔΟΡΥΦΟΡΟΥΣ» ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '50,
ΣΤΟΝ ΕΝΙΑΙΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΤΟΥ 2015**

Εισαγωγή	6
Η πρώτη αραβική παρουσία στο ισραηλινό κοινοβούλιο (1949 – 1977)	7
<i>Τα αραβικά 'κόμματα - δορυφόροι' (1949 – 1981)</i>	8
<i>Η ισραηλινή κομμουνιστική Αριστερά ως παράγοντας συσπείρωσης της αραβικής ψήφου (1949 – 1977)</i>	13
<i>Τα σύγχρονα αραβικά κόμματα στο Ισραήλ (1977 – 2014)</i>	16
<i>Το κόμμα Hadash</i>	18
<i>Το κόμμα Mad'a</i>	20
<i>Το κόμμα Balad</i>	21
<i>Το κόμμα Ra'am</i>	26
<i>Το κόμμα Ta'al</i>	28
Ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός στις ισραηλινές βουλευτικές εκλογές της 17.3.2015	30
<i>Οργανωτική διάρθρωση και ιδεολογική βάση του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού</i>	32
<i>Χαρακτηριστικά της προεκλογικής εκστρατείας του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού</i>	38
<i>Η εκλογική βάση του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού</i>	42
Εκτιμήσεις	47
Παράρτημα	53

Εισαγωγή

Η έκπληξη των πρόσφατων βουλευτικών εκλογών στο Ισραήλ, της 17^{ης} Μαρτίου 2015 ήταν η θεαματική διάψευση όλων ανεξαιρέτως των δημοσκοπήσεων, που έφεραν το κεντροδεξιό κόμμα Λικούντ και τον Benjamin Netanyahu να χάνουν την εξουσία.

Ωστόσο, οι ίδιες ακριβώς δημοσκοπήσεις επιβεβαιώθηκαν με ακρίβεια κατανομής βουλευτικών εδρών ως προς την εκλογική δύναμη του πρώτου στην κοινοβουλευτική Ιστορίας της χώρας ενιαίου αραβικού κομματικού σχηματισμού. Ο «Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός» αναδείχθηκε τρίτη δύναμη στο ισραηλινό κοινοβούλιο, καταλαμβάνοντας 13 από τις συνολικά 120 έδρες της Κνέσετ και 10,61% των εγκύρων ψηφοδελτίων.¹

Ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός συσπείρωσε πέντε κόμματα, τα οποία, παρά τις διαφορετικές πολιτικές και ιδεολογικές τους καταβολές και κατευθύνσεις, τόνισαν την μοναδική αλλά πολύ βασική κοινή τους συνισταμένη: το εθνοτικό τους υπόβαθρο.

¹ Τελικά αποτελέσματα των ισραηλινών βουλευτικών εκλογών της 17.3.2015:

Σύνολο εκλογικού σώματος: 5.881.696

Ψηφίσαντες: 4.254.738

Ποσοστό συμμετοχής: 72,3% Εκλογικό πλαφόν: 3,25%

Έγκυρα: 4.210.884

Έλαβαν:

1) Λικούντ – 985.408 (23,4%) 30 έδρες.

2) Σιωνιστική Παράταξη – 786.313 (18,7%) 24 έδρες.

3) Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός – 446.583 (10,6%) 13 έδρες.

4) Yesh Atid – 371.602 (8,8%) 11 έδρες.

5) Kulanu – 315.360 (7,5%) 10 έδρες.

6) Εβραϊκή Εστία – 283.910 (6,7%) 8 έδρες.

7) Shas – 241.613 (5,7%) 7 έδρες.

8) Israel Beytenu – 214.906 (5,1%) 6 έδρες.

9) Εβραϊσμός της Τορά – 210.143 (5%) 6 έδρες.

10) Meretz – 165.529 (3,9%) 5 έδρες.

Πηγή: Κεντρική Επιτροπή Διενέργειας Εκλογών της 17.3.2015 / Vaadat ha'Bekhirot ha'Merkazit

www.votes20.gov.il

Στο παρόν κείμενο εξετάζονται οι ιδεολογικές καταβολές και η κοινοβουλευτική διαδρομή των κομμάτων Hadash, Balad, Ra'am, Ta'al και Mad'a , τα οποία, παραμονές των βουλευτικών εκλογών της 17^{ης} Μαρτίου 2015, σχημάτισαν τον «Ενιαίο Αραβικό Συνδυασμό».

Εκτίθενται επίσης οι προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπισθούν από τον νεοσυσταθέντα αραβικό κομματικό φορέα, στα πλαίσια του ισραηλινού πολιτικού συστήματος.

Η πρώτη αραβική παρουσία στο ισραηλινό κοινοβούλιο (1949 – 1977)

Οι πρώτες κοινοβουλευτικές εκλογές στο Ισραήλ πραγματοποιήθηκαν στις 25 Ιανουαρίου 1949, όταν η πρώτη («Προσωρινή») Κυβέρνηση υπό την πρωθυπουργία του Δαβίδ Μπεν-Γκουριόν ήθελε να στείλει σαφή μηνύματα στη Δύση και κυρίως στις Ηνωμένες Πολιτείες και στη Βρετανία, ότι το νεοσυσταθέν εβραϊκό κράτος προσανατολιζόταν στα δυτικά κοινοβουλευτικά πρότυπα. Η απόφαση αυτή ελήφθη για να τονισθεί η αρχή του τέλους μίας σύντομης περιόδου προσέγγισης του Ισραήλ με τη Σοβιετική Ένωση και τις ανατολικοευρωπαϊκές Λαϊκές Δημοκρατίες, οι οποίες κατά τη διάρκεια του Α' Αραβοϊσραηλινού Πολέμου (1947-1949) είχαν παράσχει στρατιωτική και διπλωματική στήριξη.

Η ισραηλινή εκλογική νομοθεσία ήταν ιδιαίτερα προσεκτική ως προς τα πολιτικά δικαιώματα των αράβων πολιτών του νεοσύστατου κράτους. Τη στιγμή κατά την οποία η ηγεσία του Δαβίδ Μπεν-Γκουριόν επιθυμούσε να αποδείξει στη Δύση ότι σέβεται τις αρχές της δημοκρατίας και της ισονομίας ως προς όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες του εβραϊκού κράτους, ο συμπαγής αραβικός πληθυσμός εντός της επικράτειάς του δεν ήταν δυνατόν να αγνοηθεί. Άλλωστε οι διεθνείς επικρίσεις ήταν ισχυρές, με το ζήτημα των παλαιστινίων προσφύγων να απασχολεί έντονα τη Διεθνή Κοινότητα.

Από την άλλη πλευρά, το ιδεολογικό υπόβαθρο της συντριπτικής πλειοψηφίας των εβραϊκών πολιτικών κομμάτων ήταν άρρηκτα συνδεδεμένο με το σιωνιστικό κίνημα. Με έντονο τον απόηχο του Α΄ Αραβοϊσραηλινού Πολέμου («Πόλεμος της Ανεξαρτησίας» κατά την ισραηλινή ιστοριογραφία), ο πολιτικός λόγος των εβραϊκών κομμάτων δεν άφηνε περιθώρια για ανοίγματα προς τους ψηφοφόρους με αραβική καταγωγή. Υπ' αυτό το κλίμα, δεν ήταν ανεξήγητο ότι τόσο το κυρίαρχο κεντροαριστερό κόμμα Μαραί² του Δαυίδ Μπεν-Γκουριόν, όσο και το δεύτερο μεγαλύτερο κόμμα της αριστερής αντιπολίτευσης Μαραμ,³ δεν περιλάμβαναν στα μητρώα των μελών τους πολίτες αραβικής καταγωγής. Από την άλλη, ήταν ξεκάθαρη η πολιτική βούληση να μην απομονωθεί το αραβικό στοιχείο από τις δημοκρατικές διαδικασίες, πλην όμως ήταν εξίσου ξεκάθαρο ότι το σιωνιστικό κίνημα δεν είχε τη δυνατότητα να αγγίξει τους άραβες πολίτες της χώρας. Οι πολεμικές συγκρούσεις μεταξύ του ισραηλινού στρατού και των γειτονικών αραβικών κρατών ήταν πολύ πρόσφατες, ως επίσης και η προσφυγοποίηση χιλιάδων αράβων κατοίκων. Αυτά τα δεδομένα προβλημάτιζαν τα κομματικά επιτελεία των εβραϊκών κομμάτων ως προς την ανεύρεση του καταλληλότερου τρόπου προσέγγισης του αραβικού στοιχείου της χώρας με σκοπό τη συμμετοχή τους στο ισραηλινό πολιτικό σύστημα, το οποίο τότε πραγματοποιούσε τα πρώτα του βήματα.

Τα αραβικά 'κόμματα - δορυφόροι' (1949 – 1981)

Επίκεντρο της αραβικής ψήφου ήταν η περιφέρεια της Δυτικής Γαλιλαίας, στο Βόρειο Ισραήλ, και ειδικότερα η Ναζαρέτ, το μεγαλύτερο αμιγώς αραβικό αστικό κέντρο που βρισκόταν υπό ισραηλινή κρατική κυριαρχία. Επόμενο ήταν οι πολιτικές ζυμώσεις στον ευρύτερο αραβικό πληθυσμό να συνδέονται

² Η επωνυμία Μαραί προέρχεται από τα αρκτικόλεξα της φράσης «Mifleget Poalei Eretz-Israel» [μτφ. Κόμμα Εργαζομένων της Γης του Ισραήλ]

³ Η επωνυμία Μαραμ προέρχεται από τα αρκτικόλεξα της φράσης «Mifleget ha'Poalim ha'Meukhedet» [μτφ. Ενωμένο Εργατικό Κόμμα]

άρρηκτα με τους κοινωνικούς συσχετισμούς της τοπικής κοινωνίας της πόλης κατά τη δεδομένη συγκυρία.

Η ισραηλινή πολιτική ηγεσία της εποχής εκείνης επέλυσε το ζήτημα της αραβικής συμμετοχής στις πρώτες ισραηλινές κοινοβουλευτικές εκλογές της 25.1.1949 με τη σύσταση αυτοδύναμων αραβικών 'κομμάτων-δορυφόρων'. Επρόκειτο περί αραβικών κομματικών σχηματισμών που θα κατέρχονταν αυτόνομα στις εκλογές και εφόσον θα εξέλεγαν βουλευτή, θα στήριζαν το εβραϊκό κόμμα εξουσίας με το οποίο θα συνδέονταν. Έτσι το κυβερνών κεντροαριστερό κόμμα Μαράι του Δαυίδ Μπεν-Γκουριόν συνέστησε και στήριξε το πρώτο αραβικό κόμμα-δορυφόρο στην κοινοβουλευτική Ιστορία της χώρας, τον «Δημοκρατικό Συνδυασμό της Ναζαρέτ».⁴ Το αριστερό κόμμα Maram της αντιπολίτευσης ακολούθησε το παράδειγμα του Μαράι και στις ίδιες εκλογές σύστησε και στήριξε το δικό του αραβικό 'κόμμα-δορυφόρο', τον «Λαϊκό Αραβικό Σύνδεσμο».⁵

Ο «Δημοκρατικός Συνδυασμός της Ναζαρέτ» ήταν και το πρώτο αμιγώς αραβικό κόμμα που εκπροσωπήθηκε στην 120μελή Κνέσετ, λαμβάνοντας 2 έδρες και ποσοστό 1,7% επί του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων σε όλη την επικράτεια. Από την άλλη, ο «Λαϊκός Αραβικός Σύνδεσμος» δεν κατάφερε να ξεπεράσει το ελάχιστο εκλογικό μέτρο (πλαφόν) του 1%, που τότε απαιτείτο για την είσοδο ενός κόμματος στο κοινοβούλιο.

Τα χαμηλά ποσοστά που συγκέντρωσαν τα δύο αυτά κόμματα κατέδειξαν τη διστακτικότητα της αραβικής κοινωνίας να τα στηρίξει. Συγκεκριμένα, κατά τις πρώτες κοινοβουλευτικές εκλογές της 25.1.1949 οι ψήφοι που έλαβαν ο «Δημοκρατικός Συνδυασμός της Ναζαρέτ» και ο «Λαϊκός Αραβικός

⁴ Η επίσημη ονομασία του κόμματος είναι διγλωσση (Αραβικά: «Al-Qa'ima al-Dimoqratiya lil-Nassera» – Εβραϊκά: «Reshima Demokratit shel Natseret»)

⁵ Η επίσημη ονομασία του κόμματος αποδίδεται στην εβραϊκή γλώσσα: «Ha'Gush ha'Amami ha'Aravi»

Σύνδεσμος» ανήλθαν συνολικά στις 10.199 με συνολικό ποσοστό σε επίπεδο επικράτειας 2,3% - μεγέθη σαφώς μικρότερα της δημογραφικής παρουσίας της αραβικής κοινότητας στο Ισραήλ. Ωστόσο, η αρχή είχε ήδη γίνει και σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις που ακολούθησαν κατά τη δεκαετία του '50 και του '60, σε κοινοβουλευτικό και σε τοπικό αυτοδιοικητικό επίπεδο, συμμετείχαν και αραβικά 'κόμματα-δορυφόροι' με υποψηφίους που προέρχονταν από τις κοινότητες των Αράβων και των Δρούζων,⁶ που αντλούσαν τις ψήφους τους αφ' ενός από μεγάλες αραβικές οικογένειες και αφ' ετέρου από τη διασύνδεσή τους με τα εβραϊκά κόμματα εξουσίας - με μεγαλύτερο το κυβερνών Μαραί.

Ήδη από τις πρώτες κοινοβουλευτικές εκλογές του 1949, το ισραηλινό εκλογικό σύστημα όριζε ότι είναι δυνατόν να συνάπτονται συμφωνίες προσμέτρησης ψήφων και κατανομής κοινοβουλευτικών εδρών μεταξύ δύο ή περισσότερων κομμάτων συναφών ιδεολογικών χώρων. Στην πράξη αυτό σήμαινε ως επί το πλείστον ότι τα ισχυρότερα κόμματα που εξέλεξαν βουλευτές στην Κνέσετ, ενισχύονταν από τις ψήφους που λάμβανε το μικρότερης εκλογικής δύναμης αντισυμβαλλόμενο κόμμα.

⁶ Με την υπογραφή των συνθηκών κατάπαυσης του πυρός μεταξύ του Ισραήλ και των γειτονικών αραβικών κρατών το 1949, η κοινότητα των Δρούζων διαχώρισε τη στάση της έναντι της αραβικής κοινότητας που διαβιούσε εντός της ισραηλινής επικράτειας και τήρησε θετική στάση έναντι του νεοσύστατου εβραϊκού κράτους. Οι Δρούζοι υπηρετούν στον ισραηλινό στρατό, στα σώματα ασφαλείας και στη δημόσια διοίκηση. Δρούζοι πολιτευτές συμμετείχαν στους εκλογικούς συνδυασμούς των 'κομμάτων-δορυφόρων'. Η μοναδική φορά που εκπροσωπήθηκε κοινοβουλευτικά μία αμιγής πολιτική παράταξη Δρούζων ήταν το 1967, όταν ανεξαρτητοποιήθηκε ο Δρούζος βουλευτής Jabbar Mwadi, που είχε εκλεγεί με το 'κόμμα-δορυφόρο' του Μαραί, «Shituf u-Fituakh» [μτφ. «Συνεργασία και Ανάπτυξη»]. Ίδρυσε το κόμμα «Ha'Sia ha'Druzit ha'Israelit» [μτφ. «Δρούζική Ισραηλινή Παράταξη»], το οποίο εκπροσωπείτο στην Κνέσετ από τον ίδιο στην ως άνω κοινοβουλευτική περίοδο (1967-1969). Κατά τις αμέσως επόμενες εκλογές, που προκηρύχθηκαν πρόωρα, ο Mwadi προσχώρησε στο 'κόμμα-δορυφόρο' «Kidma u-Fituakh» [μτφ. «Πρόοδος και Ανάπτυξη»] που συνδεόταν με το Μαραί. Έκτοτε, η κοινότητα των Δρούζων δεν σχημάτισε διακριτό κοινοτικό κομματικό φορέα.

Τέτοιες συμφωνίες αποτελούν συνήθη πολιτική πρακτική μεταξύ των ιδεολογικά συναφών ισραηλινών πολιτικών κομμάτων, από το 1949 έως και σήμερα. Ωστόσο, οι συμφωνίες που συνάπτονταν κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60 μεταξύ των εβραϊκών κομμάτων εξουσίας και των αραβικών τους 'δορυφόρων', επηρέαζαν καίρια την αραβική εκπροσώπηση στο ισραηλινό κοινοβούλιο. Με αυτόν τον τρόπο, τα μικρά αραβικά κόμματα ουσιαστικά ενίσχυαν την κοινοβουλευτική δύναμη των εβραϊκών κομμάτων με τα οποία είχαν συμβληθεί προεκλογικά. Έτι περαιτέρω, ακόμα και κατά την περίπτωση μη υπογραφής συμφωνιών προσμέτρησης ψήφων και εδρών, τα αραβικά 'κόμματα-δορυφόροι' ήταν δεδομένο ότι θα στήριζαν σε κοινοβουλευτικό επίπεδο τα εβραϊκά κόμματα στα οποία υπάγονταν.

Προκειμένου να ερμηνευθούν οι εν πολλοίς ετεροβαρείς κομματικές συμμαχίες που συνάπτονταν με τα μικρά αραβικά 'κόμματα-δορυφόρους', πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν το γεγονός ότι τα αραβικά αστικά κέντρα του Βορείου Ισραήλ, συμπεριλαμβανομένης και της πόλης της Ναζαρέτ, βρίσκονταν υπό στρατιωτική διοίκηση από το 1949 έως και την 01.12.1966, με τον ισραηλινό στρατό να επηρεάζει σημαντικά τους τοπικούς κοινωνικούς συσχετισμούς.⁷ Και αργότερα όμως, η πρακτική σύστασης μικρών αραβικών 'κομμάτων-δορυφόρων' και σύναψης με αυτά συμφωνιών προσμέτρησης ψήφων και εδρών συνεχιζόταν έως και τις αρχές της δεκαετίας του '80.

Εκτός από τα δύο πρώτα αραβικά κόμματα που συμμετείχαν στις εκλογές της 25.1.1949 («Δημοκρατικός Συνδυασμός της Ναζαρέτ» του Μαραί και «Λαϊκός Αραβικός Σύνδεσμος» του Μαραμ) τα υπόλοιπα 'κόμματα-δορυφόροι' που

⁷ Ozacky-Lazar, Sarah «Ha' Mimshal ha'Tzvai ke-Mangenon Shlita ba-Ezrakhim ha'Aravim, 1948-1958» [μτφ. «Η στρατιωτική διοίκηση ως σύστημα εξουσίας επί των αράβων πολιτών, 1948-1958»] στον συλλογικό τόμο Gerber, Hayim – Podeh, Elie (eds.) «Ha'Mizrah he'Khadash – Yakhasei Yehudim va-Aravim be Eretz Israel/Falastin» [«Η Νέα Ανατολή – Σχέσεις Εβραίων και Αράβων στην Γη του Ισραήλ/Παλαιστίνη»] (Ιερουσαλήμ: The Hebrew University of Jerusalem, Harry S. Truman Research Institute for the Advancement of Peace - Magness Press, 2002), Τόμος 33. Προσβάσιμο url: <http://bit.ly/1J4xYIM>

εκπροσωπήθηκαν στην Κνέσσετ από τις αρχές τις δεκαετίας του 1950 έως και τις αρχές του 1980 είναι τα εξής :⁸

A) «*Ha' Reshima ha'Demokratit le-Arviey Israel*» [μτφ. «Δημοκρατικός Συνδυασμός των Αράβων του Ισραήλ»] συνδεδόμενο με το Μαραϊ . Στους υποψηφίους του περιλαμβάνονταν Άραβες Χριστιανοί και Δρούζοι. Εξέλεξε 3 βουλευτές το 1951 και 2 βουλευτές το 1955. Το 1955 είχε συνάψει συμφωνία προσμέτρησης ψήφων και εδρών με το Μαραϊ.

B) «*Kidma va-Avoda*» [μτφ. «Πρόοδος και Εργασία»] συνδεδόμενο με το Μαραϊ. Εξέλεξε έναν βουλευτή το 1951 και δύο βουλευτές το 1955. Στις εκλογές των ετών 1959 και 1961 δεν υπερκέρασε το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό εισόδου στην Κνέσσετ. Το 1955 σύναψε συμφωνία προσμέτρησης ψήφων και εδρών με το αραβικό 'κόμμα-δορυφόρο' «*Khaklaut u-Fituakh*».

Γ) «*Kidma u-Fituakh*» [μτφ. «Πρόοδος και Ανάπτυξη»] συνδεδόμενο αρχικά με το Μαραϊ και από το 1967 και εντεύθεν με το Κόμμα των Εργατικών, που αποτέλεσε μετεξέλιξη του Μαραϊ. Εξέλεγε από δύο βουλευτές στις εκλογές των ετών 1959, 1961, 1965, 1969 και 1973. Είχε συνάψει συμφωνίες προσμέτρησης ψήφων και εδρών με το Μαραϊ στις εκλογές του 1959 και του 1965.

Δ) «*Reshima Aravit la-Beduin ve-la-Kfarim*» [μτφ. «Αραβικός Συνδυασμός Βεδουίνων και Αγροτικών Κοινοτήτων»] συνδεδόμενο με το Κόμμα των Εργατικών. Εξέλεξε έναν βουλευτή το 1973.

⁸ Τα παρατιθέμενα στοιχεία συνελέγησαν: A) από την ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Ισραηλινού Ινστιτούτου Δημοκρατίας (IDI - Israel Democracy Institute / *Ha' Makhon ha' Israeli le-Demokratia*). Η ηλεκτρονική βάση δεδομένων του ινστιτούτου IDI είναι προσβάσιμη από τον διαδικτυακό σύνδεσμο: <http://bit.ly/1wUbfO2> B) από την επίσημη ιστοσελίδα του ισραηλινού κοινοβουλίου, www.knesset.gov.il

Ε) «*Shituf va-Akhva*» [μτφ. «Συνεργασία και Αδελφосύνη»] συνδεδεμένο αρχικά με το Μαραϊ και από το 1967 και εντεύθεν με το Κόμμα των Εργατικών. Υποστηρίχθηκε κυρίως από τους Άραβες ψηφοφόρους του Βορείου Ισραήλ. Εξέλεξε από δύο βουλευτές στις εκλογές των ετών 1959, 1961, 1965 και 1969. Στις εκλογές του 1973 δεν υπερκέρασε το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό εισόδου στην Κνέσετ. Ποτέ δεν σύναψε συμφωνίες προσμέτρησης ψήφων και εδρών με άλλο εβραϊκό κόμμα. Ωστόσο, το 1959 σύναψε συμφωνία προσμέτρησης με το αραβικό 'κόμμα-δορυφόρο' «*Khaklaut u-Fituakh*» και στις εκλογές των ετών 1961 και 1969 με το αραβικό 'κόμμα-δορυφόρο' «*Kidma u-Fituakh*».

ΣΤ) «*Khaklaut u-Fituakh*» [μτφ. «Γεωργία και Ανάπτυξη»] συνδεδεμένο με το Μαραϊ. Εξέλεγε από έναν βουλευτή στις εκλογές των ετών 1951, 1955 και 1959. Σύναψε συμφωνία προσμέτρησης ψήφων και εδρών με τα αραβικά 'κόμματα-δορυφόρους' «*Kidma va-Avoda*» και «*Shituf u-Fituakh*» για τις βουλευτικές εκλογές των ετών 1955 και 1959 αντίστοιχα.

Ζ) «*Ha'Reshima ha'Aravit ha'Meukhedet*» [μτφ. «Ηνωμένος Αραβικός Συνδυασμός»] συνδεδεμένος με το Εργατικό Κόμμα. Προέκυψε από τη συνένωση των αραβικών κομμάτων «*Kidma u-Fituakh*» και «*Reshima Aravit la-Beduim ve-la-Kfarim*». Εξέλεξε έναν βουλευτή το 1977. Στις εκλογές του 1981 δεν υπερκέρασε το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό εισόδου στην Κνέσετ.

Η ισραηλινή κομμουνιστική Αριστερά ως παράγοντας συσπείρωσης της αραβικής ψήφου (1949 – 1977)

Στον αντίποδα των αραβικών 'κομμάτων-δορυφόρων' και της πρακτικής των συμφωνιών προσμέτρησης ψήφων και εδρών , βρισκόταν το ισραηλινό κομμουνιστικό κόμμα Maki.⁹ Το Maki, στο οποίο συμμετείχαν Εβραίοι και Άραβες, κατήλθε στις πρώτες ισραηλινές κοινοβουλευτικές εκλογές, που πραγματοποιήθηκαν στις 25.1.1949.

Βασική διαφορά του Maki σε σχέση με τα υπόλοιπα ισραηλινά κόμματα ήταν ότι δεν αποδεχόταν τη διασύνδεση του νέου κράτους με την εβραϊκή διασπορά, αναγνώριζε το δικαίωμα σύστασης αραβικού κράτους στην Παλαιστίνη σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχωρισμού του ΟΗΕ και διακήρυττε την ισονομία αράβων και εβραίων πολιτών και την από κοινού συμμετοχή τους στα κέντρα λήψεως αποφάσεων. Σε αντίθεση με τα κομμουνιστικά κόμματα άλλων χωρών, το Maki δεν επεδίωκε την μετεξέλιξη του Ισραήλ σε Λαϊκή Δημοκρατία ή την επικράτηση του κομμουνισμού κατά τα πρότυπα της ΕΣΣΔ. Τα αιτήματά του ήταν ισραηλινοκεντρικά και αφορούσαν περισσότερο τις σχέσεις μεταξύ της εβραϊκής πλειοψηφίας με την αραβική μειοψηφία και τον πλήρη διαχωρισμό μεταξύ θρησκείας και κράτους, χωρίς να επιθυμεί να τεθούν εκτός νόμου οι θρησκευτικοί φορείς.

Κατά τις πρώτες κοινοβουλευτικές εκλογές της 25.1.1949 τα ποσοστά του Maki στις αραβικές περιοχές ήταν σαφώς αυξημένα, λαμβάνοντας σε επίπεδο επικράτειας 15.148 ψήφους (3,5%) και εκλέγοντας 4 βουλευτές, εκ των οποίων ο ένας ήταν Άραβας.¹⁰

⁹ Η επωνυμία Maki προέρχεται από τα αρκτικόλεξα της φράσης «ha'Miflaga ha'Komunistit ha'Israelit» [μτφ. Ισραηλινό Κομμουνιστικό Κόμμα]

¹⁰ Συγκεντρωτικά αποτελέσματα και κατανομή εδρών των ισραηλινών βουλευτικών εκλογών της 25.1.1949: <http://bit.ly/1O56qEb>

Πηγή: IDI-Israel Democracy Institute/Ha'Makhon ha'Israeli le-Demokratia

Ανεξάρτητα από την ιδεολογική τοποθέτηση του Μακί , το αραβικό στοιχείο συσπειρώθηκε γύρω από αυτό κυρίως λόγω της αντισιωνιστικής του πολιτικής προσέγγισης. Χαρακτηριστική είναι σχετική έκθεση του ισραηλινού Υπουργείου Εξωτερικών¹¹ του έτους 1958, σύμφωνα με την οποία η Ναζαρέτ εμφανιζόταν ως το προπύργιο του αραβικού εθνικισμού, που ήταν συνυφασμένος με τις διακηρύξεις του κομμουνιστικού Μακί. Οι διαδηλώσεις που είχε διοργανώσει το κόμμα στην πόλη για τον εορτασμό της Εργατικής Πρωτομαγιάς του 1958 και ο έντονα αραβικός εθνικιστικός λόγος που προβλήθηκε στα συνθήματα και στις ομιλίες των κομματικών εκπροσώπων, είχε ως αποτέλεσμα το Μακί να θεωρηθεί από την ισραηλινή πολιτική ηγεσία ως ο κύριος πολιτικός εκφραστής της αραβικής αντισιωνιστικής ρητορικής., και δη στο εσωτερικό της χώρας. Αν και η πλειοψηφία των ψηφοφόρων της πόλης υποστήριζε το κυβερνών εβραϊκό σιωνιστικό Μαραϊ στο οποίο πρόσκεινταν και τα αραβικά 'κόμματα-δορυφόροι' του, οι κρατικές αρχές ασφαλείας προβληματιζόνταν έντονα από το γεγονός ότι το Μακί στην πόλη της Ναζαρέτ ερχόταν πρώτο σε ψήφους τόσο στις δημοτικές εκλογές του 1954 (38,4%) όσο και στις βουλευτικές του 1955 (36,6%).¹² Η πόλωση στην

¹¹ Israel State Archives - ISA/RG93/MFA/8694/1 Στην από 11.06.1958 και υπ'αρ. 1432 έκθεση του Τμήματος Τεκμηρίωσης του ισραηλινού Υπουργείου Εξωτερικών προς όλες τις ισραηλινές διπλωματικές αποστολές, παρατίθεται εκτενής αναφορά του Alexander Dotan του Γραφείου Τύπου του ως άνω Υπουργείου σχετικά με τη διείσδυση του κόμματος Μακί στις πόλεις Ναζαρέτ και Ουμ-Αλ-Φάχεμ στο Βόρειο Ισραήλ, και στην αραβική κοινότητα εν γένει. Αφορμή της αναφοράς αυτής αποτέλεσαν τα βίαια επεισόδια που είχαν ξεσπάσει μεταξύ αράβων υποστηρικτών του Μακί και ισραηλινών δυνάμεων ασφαλείας κατά την επέτειο της Εργατικής Πρωτομαγιάς του 1958.

¹² idem. Στην ως άνω έκθεση του Τμήματος Τεκμηρίωσης του ισραηλινού Υπουργείου Εξωτερικών παρατίθενται τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών της 26.7.1955 για τον Δήμο της Ναζαρέτ :

Μακί: 36,6% - Μαραϊ: 24,8% - «Δημοκρατικός Συνδυασμός των Αράβων του Ισραήλ» (κόμμα-δορυφόρος του Μαραϊ): 24,5% - «Πρόοδος και Εργασία» (κόμμα-δορυφόρος του Μαραϊ): 1,3% - Μαραμ: 4,3% - «Η Αραβική Λίστα του Κέντρου» (κόμμα-δορυφόρος του Κόμματος Πανσιωνιστών / Ha'Tzionim ha'Klaliim): 3,9% - «Akhdut ha'Avoda» (μτφ. «Εργατική Ένωση», σιωνιστικό αριστερό κόμμα που προέκυψε λόγω εσωκομματικής αντιπαράθεσης στο κόμμα Μαραμ): 1,3%.

Από τα αποτελέσματα αυτά προκύπτει ότι το Μακί αναδείχθηκε πρώτη πολιτική δύναμη στη Ναζαρέτ, ωστόσο το Μαραϊ, τα κόμματα-δορυφόροι του και το έτερο αραβικό κόμμα-δορυφόρος του κεντροδεξιού «Κόμματος των Πανσιωνιστών» συγκεντρώνουν ποσοστό 54,5%

πόλη ήταν μεγάλη, αφού από τη Ναζαρέτ προέρχονταν άραβες πολιτικοί που εκλέγονταν στην Κνέσετ με τα αραβικά 'κόμματα-δορυφόρους' του Μακί. Εξίσου έντονη όμως ήταν η πολιτική πόλωση και στις υπόλοιπες αμιγώς αραβικές πόλεις της χώρας, καθώς η αραβική κοινωνία στο σύνολό της αναζητούσε να βρει τη δική της θέση στο νέο πολιτικό σύστημα, οι κανόνες του οποίου καθορίζονταν από την εβραϊκή ισραηλινή πλειοψηφία.

Η μόνιμη ένταση με τις γειτονικές αραβικές χώρες είχαν ως αποτέλεσμα το κομμουνιστικό Μακί και ο δημόσιος πολιτικός του λόγος να περιθωριοποιούνται ολοένα και περισσότερο από τους εβραίους ισραηλινούς ψηφοφόρους. Σε αυτό συνέβαλε η φιλοαραβική στάση που τηρούσε η Σοβιετική Ένωση σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο, ως επίσης και ο αντισιωνιστικός δημόσιος πολιτικός λόγος του κόμματος καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '50. Αρκετά καθυστερημένα -μόλις στα μέσα της δεκαετίας του '60-, η εβραϊκή ηγεσία του Μακί αποφάσισε να διαχωρίσει τη θέση της από την επίσημη πολιτική της ΕΣΣΔ στη Μέση Ανατολή. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η πολυπληθής μερίδα των αράβων στελεχών του και μία μικρή ομάδα εβραίων κομμουνιστών να αποχωρήσουν από το Μακί και το 1965 να ιδρύσουν το κομμουνιστικό κόμμα Rakah.¹³

Το Rakah στηρίχθηκε ξεκάθαρα από την αραβική εκλογική βάση του Μακί, με αποτέλεσμα στις εκλογές του 1965 και του 1969 το νέο αυτό κόμμα να εκλέξει 3 βουλευτές,¹⁴ τη στιγμή που κατά τις ως άνω εκλογικές

¹³ Η επωνυμία Rakah προέρχεται από τα αρκτικόλεξα της φράσης «Reshima Komunistit Hadasha» [μτφ. Νέος Κομμουνιστικός Συνδυασμός]. Αργότερα, όταν το Rakah μετεξελιχθήσε σε κομματική συνιστώσα του κόμματος Hadash, και αφού το ιστορικό κόμμα Μακί είχε πλέον διαλυθεί, υιοθέτησε την επωνυμία «Μακί» - αρκτικόλεξα της φράσης «Ha'Miflaga ha'Kommunistit ha'Israelit» [«Ισραηλινό Κομμουνιστικό Κόμμα»] - την οποία και διατηρεί έως σήμερα.

¹⁴ Και στις δύο εκείνες εκλογικές αναμετρήσεις, οι βουλευτές του Rakah ήταν οι δημοσιογράφοι Meir Vilner, Εβραίος κομμουνιστής από το Τελ Αβίβ, ο Tawfiq Tubi, Άραβας μουσουλμάνος από τη Χάιφα και ο Emil Habib, Άραβας χριστιανός διαμαρτυρούμενος από την Ναζαρέτ. Ο τελευταίος βραβεύθηκε με το Ισραηλινό Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας το 1992.

αναμετρήσεις το Maki εξέλεγε μόνο έναν. Το Rakah, παρά την σταθερά δικοινοτική σύνθεση των ψηφοδελτίων του, συνέχιζε να τονίζει την αραβική του φυσιογνωμία πέρα από συμμαχίες με εβραϊκά κόμματα εξουσίας. Το 1973 σημείωσε την καλύτερη εκλογική του επίδοση, σημειώνοντας ποσοστό 3,4% σε όλη την επικράτεια και εξασφάλισε 4 έδρες στην Κνέσετ.¹⁵ Ήταν προφανές ότι το Rakah δεν αποτελούσε 'κόμμα-δορυφόρο' και η κοινοβουλευτική του παρουσία έδωσε το πρώτο στίγμα μίας ανεξάρτητης κομματικής φωνής στα πλαίσια του ισραηλινού κοινοβουλευτισμού, που εξέφραζε τα αντισιωνιστικά αισθήματα της αραβικής κοινωνίας στο Ισραήλ.

Τα σύγχρονα αραβικά κόμματα στο Ισραήλ (1977 – 2014)

Οι κοινοβουλευτικές εκλογές του 1973 μετέβαλαν δραστικά την αραβική πολιτική σκηνή στο Ισραήλ. Το κομμουνιστικό κόμμα Rakah, που ελεγχόταν ξεκάθαρα από τα αραβικά στελέχη του πάλαι ποτε Maki, αποτελούσε πλέον τον δυναμικότερο πόλο έλξης του αραβικού εκλογικού σώματος στο Βόρειο Ισραήλ. Παράλληλα όμως, συνετέλεσαν και άλλα γεγονότα που επηρέασαν δραστικά το αραβικό πολιτικό τοπίο στο Ισραήλ: στις δημοτικές εκλογές του 1975, αναδείχθηκε Δήμαρχος Ναζαρέτ -της μεγαλύτερης αραβικής πόλης της χώρας- το μέλος του Rakah, Tawfiq Ziyad, αναδεικνύοντας το πρόσφορο έδαφος που υπήρχε για περαιτέρω διείσδυση του κόμματος στην αραβική κοινωνία. Επιπροσθέτως, στις 31 Μαρτίου 1976 ξέσπασαν μαζικές διαμαρτυρίες στις αραβικές πόλεις τόσο στη Γαλιλαία όσο και στην έρημο Νέγκεβ, στο Νότιο Ισραήλ, κατά της κυβερνητικής απόφασης να προχωρήσει σε εκτεταμένες απαλλοτριώσεις ακατοίκητων εκτάσεων, που βρίσκονταν στα περίχωρα αραβικών οικισμών. Ο αιματηρός απολογισμός των διαδηλώσεων

Οι λίστες των ψηφοδελτίων του κόμματος Rakah κατά τις εκλογές του 1965 και του 1969 είναι προσβάσιμες από τους εξής διαδικτυακούς συνδέσμους αντίστοιχα: α) <http://bit.ly/1I5eNho> και β) <http://bit.ly/1z8PICD>

Πηγή: IDI- Israel democracy Institute / Ha' Makhon ha'Israeli le-Demokratia

¹⁵ Αντιθέτως, το Maki -το οποίο την ίδια χρονιά δεν είχε καταφέρει να υπερβεί το ελάχιστο εκλογικό μέτρο εισόδου στην Κνέσετ - έκτοτε ακολούθησε μία σταθερή φθίνουσα πορεία, με αποτέλεσμα στις αρχές της δεκαετίας του '80 να διαλυθεί.

της 31^{ης} Μαρτίου 1976 –η οποία αποκαλείται έκτοτε ως «Ημέρα της Γης»¹⁶ - προκάλεσε την έντονη αντίδραση των αράβων ισραηλινών πολιτών, ως επίσης και την κομματική τους συσπείρωση.

Υπό τη σκιά αυτών των συγκυριών, η ηγεσία του Rakah αποφάσισε να πραγματοποιήσει πολιτικά ανοίγματα προς την αραβική κοινωνία της χώρας, θέτοντας σε δεύτερη μοίρα την καθαρά κομμουνιστική-λενινιστική του ιδεολογική βάση. Από την άλλη πλευρά, μεγάλης σημασίας αποδείχθηκε το άνοιγμα του Rakah προς τις πολυπληθείς αραβικές οικογένειες, οι οποίες κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60 είχαν αποδείξει έμπρακτα πόσο επιρρεπείς ήταν στο να υποστηρίζουν εκλογικά τα μικρά αραβικά 'κόμματα-δορυφόρους', λόγω του προσωποπαγούς τους χαρακτήρα.

Συνεπεία των ανωτέρω, από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 άρχισαν να συστήνονται πολιτικά κόμματα αμιγώς αραβικά, διαχωρίζοντας πλήρως την ιδεολογική τους τοποθέτηση και κοινοβουλευτική τους συμπεριφορά σε σχέση με τα εβραϊκά σιωνιστικά κόμματα εξουσίας. Η νέα γενιά αραβικών κομμάτων είναι το αριστερό κόμμα Hadash (1977) και λίγα χρόνια αργότερα συστάθηκαν τα κόμματα Mad'a (1988), Balad (1995), Ra'am (1996) και Ta'al (1995).

Τα κόμματα αυτά –πλην του Mada' που προσχώρησε στο Ra'am το 1999- διατήρησαν τη θεσμική και ιδεολογική τους αυτοτέλεια, ενώ παράλληλα, φρόντιζαν να αποφεύγουν οιαδήποτε μεταξύ τους ιδεολογική αντιπαράθεση σε κοινοβουλευτικό επίπεδο, τηρώντας κοινή στάση ως προς τα ζητήματα της αραβοϊσραηλινής διένεξης, της πολιτικής εβραϊκού εποικισμού στα εδάφη που είχαν καταληφθεί από το Ισραήλ το 1967 και των δικαιωμάτων των Αράβων πολιτών της χώρας.

¹⁶ Tubi, Tawfiq «39 Shana le-Yom ha'Adama» [«39 χρόνια από την Ημέρα της Γης»] , επίσημη ιστοσελίδα του κόμματος Hadash, 30.3.2015 <http://bit.ly/1NJpg3s>

Το κόμμα Hadash

Με κύριο κορμό το κομμουνιστικό Rakah, ιδρύθηκε το 1977 το αριστερό κόμμα «Δημοκρατικό Μέτωπο Ειρήνης και Ισότητας» , ευρύτερα γνωστό με τα αρκτικόλεξα Hadash.¹⁷

Αυτοκαθορίζεται ως μικτό αραβικό-εβραϊκό ισραηλινό κόμμα της Αριστεράς και οι εσωκομματικές του συνιστώσες προέρχονται από τον κομμουνιστικό-λενινιστικό χώρο, από σοσιαλιστικούς αραβικούς και εβραϊκούς σχηματισμούς ως επίσης και από οικολογικά κινήματα. Παρά το ότι ο κύριος ιδεολογικός του πυρήνας έχει πολλά κοινά με το ιστορικό κομμουνιστικό κόμμα Μακι, ήδη από την ίδρυσή του το 1977 έως και σήμερα υπερτερούν οι αντικομμουνιστικές εβραϊκές και αραβικές σοσιαλιστικές παρατάξεις. Κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του χαρακτηριζόταν από έντονο αντιαμερικανισμό. Χαρακτηριστικό είναι ότι στη συνεδρίαση της 21.3.1977 της Ολομέλειας της Κνέσετ, ψήφισε κατά της επικύρωσης της συνθήκης του Καμπ Ντέβιντ, με το αιτιολογικό ότι η συνθήκη ειρήνης μεταξύ Ισραήλ και Αιγύπτου εξυπηρετούσε τον διεθνή καπιταλισμό και την κυριαρχία των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή και όχι τα συμφέροντα του ισραηλινού και του αιγυπτιακού λαού.¹⁸

¹⁷ Το κόμμα φέρει δύο επίσημες ονομασίες : την εβραϊκή «Ha'Khazit ha'Demokratit le-Shalom u-le-Shivion» και την αραβική «Al-Jabha ad-Dimoqratiya lil-Salam wa-lil-Mussawa».

¹⁸ Divrei ha'Kneset (Πρακτικά της Κνέσετ), 21.03.1979, Τόμος 84-86, σ.2001

Στη συνεδρίαση της Ολομέλειας της Κνέσετ την 21.3.1979 ο βουλευτής του κόμματος Hadash, Tawfiq Ziyad, αναφερόμενος στην επικύρωση της συνθήκης ειρήνης Ισραήλ-Αιγύπτου σύμφωνα με την οποία οι ισραηλινές δυνάμεις θα αποχωρούσαν από τη Χερσόνησο του Σινά, είπε τα εξής: «*Η προκείμενη συμφωνία δεν αποτελεί συνθήκη ειρήνης, αλλά ουσιαστικά αποτελεί μία συμφωνία συνέχισης της ισραηλινής κατοχής στη Δυτική Όχθη και τα συριακά Υψώματα του Γκολάν. Πρόκειται για μία συμφωνία που έχει σκοπό να συγκεράσει τις θέσεις των πολιτικών ηγετών δύο χωρών, του Ισραήλ και της Αιγύπτου, που εξυπηρετούν τη στρατηγική του αμερικανικού ιμπεριαλισμού στη Μέση Ανατολή και στην Αφρική και την προσαρμογή της στα διεθνή του σχέδια. Η συνθήκη αυτή δεν αποτελεί συμφωνία μεταξύ της Αιγύπτου και του Ισραήλ αλλά μεταξύ του Anwar Sadat και του Menakhem Begin, και ως εκ τούτου οι λαοί του Αιγύπτου και του Ισραήλ δεν δεσμεύονται από αυτήν.*»

Το κόμμα Hadash υπήρξε το πρώτο ισραηλινό κοινοβουλευτικό κόμμα που τάχθηκε υπέρ της σύστασης ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους και της αποχώρησης του Ισραήλ από τα εδάφη που κατελήφθησαν στον Πόλεμο του 1967. Κατέκρινε έντονα τις ισραηλινές στρατιωτικές ενέργειες στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα κατά την πρώτη και δεύτερη Ιντιφάντα, το 1987 και το 2000 αντίστοιχα, ως επίσης και σε κάθε περίπτωση που σημειώνονταν ένοπλες συγκρούσεις μεταξύ του Ισραήλ και της Χαμάς. Παράλληλα, η ιδεολογική του πλατφόρμα τονίζει την ανάγκη ισονομίας μεταξύ της αραβικής κοινότητας και της εβραϊκής πλειοψηφίας στο Ισραήλ. Τάσσεται κατά του νεοφιλελευθερισμού και των ιδιωτικοποιήσεων των δημόσιων φορέων κοινής ωφέλειας. Έμφαση δίδεται στα δικαιώματα των γυναικών, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάγκη γενικού αφοπλισμού και καταστροφής των όπλων μαζικής καταστροφής στη Μέση Ανατολή.¹⁹

Το κόμμα Hadash διατηρεί συνεχή παρουσία στην Κνέσετ από το 1977 έως και το 2013 με κοινοβουλευτική εκπροσώπηση που καθ' όλη τη διάρκεια των ετών κυμαίνεται μεταξύ των 3 και 5 εδρών και συγκεντρώνει εκλογικών ποσοστό από 2,6% έως 4.6%.²⁰ Η εκλογική του βάση προέρχεται κυρίως από Άραβες ψηφοφόρους, με αποτέλεσμα ο μικτός αραβο-εβραϊκός αυτοκαθορισμός της πολιτικής του φυσιογνωμίας να αμφισβητείται ολοένα και περισσότερο, παρά το ότι στις λίστες των υποψηφίων βουλευτών του περιλαμβάνονται Εβραίοι και Άραβες πολιτικοί. Κατά την τελευταία δεκαετία,

¹⁹ Επίσημη ιστοσελίδα του κόμματος Hadash: www.hadash.org.il

²⁰ Εκλογές 1977: 4,6% - 5 έδρες. Εκλογές 1981: 3,4% - 4 έδρες. Εκλογές 1984: 3,4% - 4 έδρες.

Εκλογές 1988: 3,7% - 4 έδρες. Εκλογές 1992: 2,4% - 3 έδρες. Εκλογές 1996: 4,2% - 5 έδρες.

Εκλογές 1999: 2,6% - 3 έδρες. Εκλογές 2003: 3% - 3 έδρες. Εκλογές 2006: 2,7% - 3 έδρες.

Εκλογές 2009: 3,3% - 4 έδρες. Εκλογές 2013: 3% - 4 έδρες.

Πηγή: IDI – Israel Democracy Institute/Ha'Makhon ha'Israeli le-Demokratia : <http://bit.ly/19ZPWzX>

έχει κατέλθει σε κοινό ψηφοδέλτιο συνεργασίας με τα αμιγώς αραβικά κόμματα Balad (το 1996) και Ta'al (το 2003).

Το κόμμα Mad'a

Το ξέσπασμα της πρώτης Ιντιφάντα, τον Δεκέμβριο του 1987, αποτέλεσε την αιτία της αποχώρησης από το Κόμμα των Εργατικών του βουλευτή Abdelwahab Darawsheh, εκπαιδευτικού, άραβα μουσουλμάνου, με καταγωγή από το Βόρειο Ισραήλ.²¹ Την 15.2.1988 ίδρυσε το «Αραβικό Δημοκρατικό Κόμμα», ευρύτερα γνωστό από τα αρκτικόλεξα Mad'a.²²

Το Mad'a, όταν ιδρύθηκε, αποτελούσε την μοναδική αμιγή αραβική κοινοβουλευτική φωνή στο ισραηλινό κοινοβούλιο - σε αντίθεση με το αριστερό Hadash, που εκείνη την περίοδο προέβαλε περισσότερο την μικτή αραβο-εβραϊκή του φυσιογνωμία. Το πολωτικό κλίμα μεταξύ Εβραίων και Αράβων πολιτών του Ισραήλ υπό τη σκιά των γεγονότων της Ιντιφάντα στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας αποτέλεσε το κύριο περιεχόμενο του πολιτικού του λόγου. Έτσι, το Mad'a, επικρίνοντας τις πρακτικές του ισραηλινού στρατού στα παλαιστινιακά εδάφη, τασσόταν ξεκάθαρα υπέρ της αναγνώρισης της ΟΑΠ ως νομίμου εκπροσώπου του παλαιστινιακού λαού, της δημιουργίας ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους στη Δυτική Όχθη και στη Γάζα και της προάσπισης των δικαιωμάτων της αραβικής κοινότητας στο Ισραήλ.

Ο ίδιος ο Darawsheh μετά την κομματική ανεξαρτητοποίησή του από το Κόμμα των Εργατικών και την ίδρυση του κόμματός του αυτοκαθοριζόταν ως Παλαιστίνιος, δήλωση που εκείνη την εποχή είχε προκαλέσει την οργή των εβραϊκών κομμάτων και των ισραηλινών ΜΜΕ. Η ισραηλινή ειδησεογραφία

²¹ Βιογραφικό σημείωμα του Abdelwahab Darawsheh από την επίσημη ιστοσελίδα της Κνέσετ: http://www.knesset.gov.il/mk/heb/mk.asp?mk_individual_id_t=40

²² Η επίσημη ονομασία του κόμματος είναι δίγλωσση: Αραβικά - «Al-Hizb al-Demoqrati al-'Arabi» και εβραϊκά - «Ha'Miflaga ha'Demokratit ha'Aravit».

επέκρινε έντονα τον Darawsheh όταν το 1994, ως επικεφαλής αντιπροσωπείας και άλλων αράβων ισραηλινών πολιτών, παρέστη στην κηδεία του γιού του Σύρου ηγέτη Hafez al-Assad στη Δαμασκό, τον οποίον επισκέφθηκε εκ νέου το 1997.

Από το 1988 έως και το 1995, οπότε και ιδρύθηκε το κόμμα Balad, το Mad'a αποτελούσε την μοναδική εθνικιστική αραβική φωνή στο ισραηλινό κοινοβούλιο, και μάλιστα ενώ ήταν πολύ ισχυρός ο απόηχος των εκρηκτικών γεγονότων τόσο στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα όσο και στο Ισραήλ, που βίωνε μία μακρά περίοδο ανασφάλειας λόγω των επιθέσεων αυτοκτονίας στα αστικά κέντρα της χώρας. Ο πολιτικός λόγος του Mad'a αποτέλεσε τον προπομπό της επιχειρηματολογίας του μεταγενέστερου Balad.

Η απήχησή του Mad'a στις εκλογές δεν ήταν σημαντική. Η κοινοβουλευτική του παρουσία περιοριζόταν σε έναν ή δύο βουλευτές και η εκλογική του δύναμη κυμαινόταν μεταξύ των ποσοστών 1,2% και 1,6%.²³ Στις εκλογές του 1996 κατήλθε σε κοινό ψηφοδέλτιο με το κόμμα Ra'am, που είχε συσταθεί το 1996. Το 1999 το κόμμα Mad'a προσχώρησε στο Ra'am.

Το κόμμα Balad

Το αραβικό κόμμα «Εθνική Δημοκρατική Συμμαχία», ευρύτερα γνωστό από τα αρκτικόλεξα Balad,²⁴ ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 1995 από κομματικά στελέχη που προέρχονταν αφ' ενός από το αριστερό μικτό αραβο-εβραϊκό κόμμα

²³ Εκλογές 1988 : 1,2% - 1 έδρα (Οι εκλογές πραγματοποιήθηκαν την 1.11.1988. Τον Φεβρουάριο του ίδιου έτους ο Abdelwahab Darawsheh είχε ανεξαρτητοποιηθεί από το Κόμμα των Εργατικών, με το οποίο είχε εκλεγεί στις βουλευτικές εκλογές του 1984). Εκλογές 1992: 1,6% - 2 έδρες.

Στις εκλογές του 1996 το Mad'a κατήλθε σε κοινό συνδυασμό με το νεοσύστατο αραβικό κόμμα Ra'am. Τα δύο αυτά κόμματα έλαβαν 2,9% των έγκυρων ψήφων και 4 έδρες.

Πηγή : IDI – Israel democracy Institute/Ha'Makhon ha'Israeli le-Demokratia: <http://bit.ly/1yNfYN1>

²⁴ Η ονομασία του κόμματος στην αραβική γλώσσα είναι «Al-Tadjmuwa al-Watani ad-Dimokrati» και στην εβραϊκή «Brit Leumit Demokratit». Τα αρκτικόλεξα «Balad» παραπέμπουν στην ομόηχη αραβική λέξη που σημαίνει 'Πατρίδα'.

Hadash και αφ' ετέρου από το αραβικό εθνικιστικό κίνημα «Abnaa' al-Balad» [μτφ. «Παιδιά του Χωριού»] που αναπτύχθηκε μετά τις αιματηρές διαδηλώσεις της 31^{ης} Μαρτίου 1976 («Ημέρα της Γης»), ως επίσης και από ανένταχτους ισραηλινούς πολίτες αραβικής καταγωγής. Ιδρυτής του κόμματος Balad είναι ο συγγραφέας δρ. Azmi Bishara, Άραβας χριστιανός καθολικός, καταγόμενος από τη Ναζαρέτ, πρώην στέλεχος του κομμουνιστικού κόμματος Rakah.²⁵

Κύριο σύνθημα του κόμματος είναι να καταστεί το Ισραήλ «Κράτος όλων των πολιτών του», φράση αμφιλεγόμενη στην ισραηλινή πολιτική σκηνή κατά την τελευταία εικοσαετία. Παρά το γεγονός ότι η πρώτη εκλογική εμφάνιση του Balad πραγματοποιήθηκε με την κοινή κάθοδό του με το κόμμα Hadash στις εκλογές του 1996, γρήγορα διαφάνηκαν οι ιδεολογικές τους διαφορές και ο βουλευτής δρ. Azmi Bishara ανεξαρτητοποιήθηκε, εκπροσωπώντας το κόμμα που είχε ιδρύσει ο ίδιος έναν χρόνο πριν.

Η ιδεολογική του βάση αυτοπροσδιορίζεται αντισιωνιστική και ετεροκαθορίζεται ως κόμμα της άκρας Αριστεράς. Εξετάζοντας, ωστόσο, προσεκτικότερα τις ιδεολογικές του τοποθετήσεις, το Balad προκρίνει την εμπέδωση του εθνικού αυτοκαθορισμού των Αράβων πολιτών του Ισραήλ. Σύμφωνα με το Balad, οι ισραηλινοί πολίτες αραβικής καταγωγής είναι «Άραβες-Παλαιστίνιοι»²⁶ διαβιούντες στην ανατολική πλευρά της πράσινης

²⁵ Βιογραφικά στοιχεία του δρος. Bishara: <http://azmibishara.com/About-Azmi/Biography.aspx>

Προσωπική ιστοσελίδα του Azmi Bishara.

²⁶ Ο όρος «Άραβες-Παλαιστίνιος» ενέχει πολιτική θέση καθότι, κατά την ισραηλινή επίσημη διοικητική ορολογία και κρατούσα δημοσιογραφική γλώσσα, «Παλαιστίνιοι» νοούνται οι Άραβες κάτοικοι των εδαφών που κατελήφθησαν στον Πόλεμο του 1967 και «Άραβες» ή «Άραβες του Ισραήλ» νοούνται οι ισραηλινοί πολίτες αραβικής καταγωγής [μουσουλμάνοι, χριστιανοί, βεδουίνοι]. Οι Δρούζοι, καίτοι αραβόφωνοι, καθορίζονται ως ιδιαίτερη κοινότητα, μη υπαγόμενη στην ευρεία αραβική κοινότητα. Οι Δρούζοι και η πλειοψηφία των Βεδουίνων υπηρετούν στις ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις. Οι άραβες κάτοικοι της Ανατολικής Ιερουσαλήμ δεν υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και έχουν δικαίωμα ψήφου στις εκλογές για την τοπική

γραμμής (που διαχωρίζει την Δυτική Όχθη από την επίσημη ισραηλινή επικράτεια)». Διαφωτιστική περί του ιδεολογικού υποβάθρου του κόμματος είναι το από 5.2.2009 άρθρο του νυν Προέδρου του, Djamal Zakhalqa, με τίτλο «Το όραμα του Balad».²⁷ Σύμφωνα με το άρθρο εκείνο, τρεις είναι οι βασικοί πυλώνες των πολιτικών αιτημάτων του κόμματος : Η εθνική συνείδηση, η δημοκρατία και ο σοσιαλισμός. Ταυτόχρονα όμως, επικρίνεται ο «διεθνιστικός σωβινισμός» της ισραηλινής αραβο-εβραϊκής αριστεράς, «*υπό την έννοια ότι η διαδικασία απελευθέρωσης και εξόδου των Αράβων-Παλαιστινίων του Ισραήλ από το κοινωνικό περιθώριο και τις δυσμενείς διακρίσεις που υφίστανται, προϋποθέτει να έχουν αποκτήσει επίγνωση της εθνικής τους ταυτότητας και υπόστασης*». Υπονοώντας τόσο τις αριστερές διεθνιστικές συνιστώσες του Hadash, όσο και την εβραϊκή σιωνιστική Αριστερά του κόμματος Meretz, ο Zakhalqa τονίζει την εθνικιστική/παλαιστινιακή φυσιογνωμία του κόμματός του.

Το κόμμα Balad τάσσεται υπέρ της αποχώρησης του Ισραήλ από τα εδάφη που κατέλαβε στον Πόλεμο του 1967 και στηρίζει τη δημιουργία ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας με πρωτεύουσά του την Ιερουσαλήμ. Τάσσεται υπέρ της αναγνώρισης του δικαιώματος επιστροφής στο Ισραήλ των παλαιστινίων προσφύγων του 1948, ως επίσης και της απελευθέρωσης των παλαιστινίων κρατουμένων από τις ισραηλινές φυλακές υψίστης ασφαλείας. Πρώτιστη προτεραιότητά του είναι η προστασία, η εμπέδωση και η ανάπτυξη της εθνικής αραβικής-παλαιστινιακής συνείδησης των Αράβων πολιτών του Ισραήλ, ως επίσης και της αραβικής γλώσσας και πολιτισμού. Αίτημά του είναι ο πλήρης διαχωρισμός κράτους-θρησκείας, η αποψίλωση των προνομίων που προσδίδει η ισραηλινή

αυτοδιοίκηση (Δήμος Ιερουσαλήμ). Υπολογίζεται ότι το σύνολο των κατοίκων της Ανατολικής Ιερουσαλήμ δεν προσέρχεται να ψηφίσει στις δημοτικές εκλογές.

²⁷ Zakhalqa, Djamal «Ha'Khazon shel Miflegat Balad» [«Το όραμα του κόμματος Balad»], 5.2.2009 – Επίσημο ιστολόγιο του κόμματος Balad στην εβραϊκή γλώσσα: http://baladblog2013.blogspot.gr/2013/01/blog-post_5.html

νομοθεσία σε φορείς που συνδέονται ιστορικά με το σιωνιστικό κίνημα (π.χ. το Εβραϊκό Πρακτορείο, το Jewish National Fund/Keren Kayemet li-Israël κ.ά.). Τέλος, αίτημά του είναι να αναγνωρισθεί ως 'εθνική αραβική-παλαιστινιακή μειονότητα' ο αραβικός πληθυσμός που διαβιοί εντός της ισραηλινής επικράτειας²⁸ και να αναθεωρηθούν τα βιβλία Ιστορίας που διδάσκονται στην ισραηλινή δημόσια εκπαίδευση σε ό, τι αφορά τα γεγονότα που σημάδεψαν την αραβοϊσραηλινή διένεξη.²⁹ Παράλληλα, στελέχη του συχνά αναφέρονται στη δυνατότητα μετεξέλιξης του Ισραήλ σε κράτος διεθνικό-δικοινοτικό.³⁰

Τα ισραηλινά ΜΜΕ κατά τα τελευταία χρόνια απασχολήθηκαν έντονα με τη δράση των στελεχών του Balad. Ο ιδρυτής και πρόεδρος του, Azmi Bishara, κατηγορήθηκε από τις ισραηλινές αρχές για κατασκοπεία υπέρ της Χεζμπολλάχ, φερόμενος να ενημερώνει στελέχη της σιιτικής οργάνωσης περί των κινήσεων του ισραηλινού στρατού και των αντιπυραυλικών συστημάτων ενόσω διαρκούσαν οι στρατιωτικές εχθροπραξίες στο Βόρειο Ισραήλ και στον Νότιο Λίβανο το καλοκαίρι του 2006.³¹ Ο Bishara διέφυγε τη σύλληψη τον Απρίλιο 2007 και έκτοτε διαμένει μόνιμα στο Κατάρ, έχοντας λάβει την καταρινή υπηκοότητα.

²⁸ «Ha'Metsa shel Balad» [«Η ιδεολογική πλατφόρμα του Balad»], 13.1.2013 – Επίσημο ιστολόγιο του κόμματος Balad στην εβραϊκή γλώσσα:

<http://baladblog2013.blogspot.gr/2013/01/blog-post.html>

²⁹ Etinger, Yayir «Ani mukhan lehityakhes la-Yhudim be-shivion maleh» [μτφ. «Είμαι έτοιμος να συμπεριφερθώ στους Εβραίους ως ίσος προς ίσους»], Ha'Aretz, 21.11.2002 <http://www.haaretz.co.il/1.841373> Συνέντευξη του Djamal Zakhala στην εφημερίδα Ha'Aretz.

³⁰ idem

³¹ Stern, Yoav et.al. «Bishara khashud ki dan im Hizballah be-yaadim efshariim be-ieri raketot be-et milkhama» [«Ο Μπεσάρα είναι ύποπτος για συνεννοήσεις με την Χεζμπολλάχ σχετικά με πιθανούς στόχους ρουκετών κατά τη διάρκεια του πολέμου»], Ha'Aretz, 2.5.2007 <http://www.haaretz.co.il/1.1550266>

Την τελευταία πενταετία, την προσοχή των ισραηλινών και διεθνών ΜΜΕ συγκεντρώνει η βουλευτής του κόμματος, Hanin Zwabi. Παρά το γεγονός ότι παραδοσιακά η οικογένεια Zwabi διατηρούσε αγαστές σχέσεις με την ισραηλινή πολιτική εξουσία κατά τις δεκαετίες '50 και '60,³² η βουλευτής του Balad ακολούθησε τελείως διαφορετική ιδεολογική πορεία, με αποτέλεσμα οι αναφορές τυχόν διασύνδεσής της με το παρελθόν της ευρύτερης οικογενείας της να μην επηρεάζουν την πολιτική της σταδιοδρομία.

Η Hanin Zwabi επέβαινε στο τουρκικό πλοιάριο Mavi Marmara τον Μάιο 2010, εκφράζοντας την αλληλεγγύη της προς τον παλαιστινιακό πληθυσμό της Γάζας. Προσέλκυσε το ενδιαφέρον των διεθνών και εγχώριων ΜΜΕ, κατηγορώντας το Ισραήλ για το αιματηρό εκείνο επεισόδιο. Η στάση της επικρίθηκε έντονα τόσο από τα εβραϊκά κόμματα της Δεξιάς και της Κεντροαριστεράς όσο και από ευρύτατη μερίδα της εβραϊκής κοινής γνώμης της χώρας και ασκήθηκαν εναντίον της διοικητικές κυρώσεις. Έκτοτε προβαίνει συχνά σε δημόσιες δηλώσεις κατά της ισραηλινής πολιτικής όσον αφορά την αραβοϊσραηλινή διένεξη και την ισραηλινή πολιτική στη Γάζα.

³² Ο Sif ad-Din Zwabi, μακρινός θείος της Hanin Zwabi, διετέλεσε επικεφαλής αραβικών 'κομμάτων-δορυφόρων' που πρόσκεινταν στο κυβερνών κόμμα Marai του Δαυίδ Μπεν-Γκουριόν κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60. Συγκεκριμένα ο Zwabi ήταν επικεφαλής του «Δημοκρατικού Συνδυασμού της Ναζαρέτ» που συμμετείχε στις πρώτες ισραηλινές κοινοβουλευτικές εκλογές της 25.1.1949 και ήταν ο πρώτος άραβας βουλευτής της Κνέσσετ. Κατά τη διάρκεια της πολιτικής του καριέρας διετέλεσε επικεφαλής σε όλα σχεδόν τα αραβικά κόμματα που στήριζαν το Marai («Δημοκρατικός Συνδυασμός της Ναζαρέτ», «Δημοκρατικός Σύνδεσμος Αράβων του Ισραήλ», «Πρόοδος και Ανάπτυξη», «Συνεργασία και Ανάπτυξη», «Ηνωμένος Αραβικός Συνδυασμός»), διετέλεσε σημαίνον στέλεχος στο Κόμμα των Εργατικών, υπήρξε ο πρώτος άραβας μουσουλμάνος Αντιπρόεδρος της Κνέσσετ και εξελέγη Δήμαρχος της Ναζαρέτ κατά την περίοδο 1959-1965, ενώ η πόλη υπόκειτο σε στρατιωτική διοίκηση. [Βιογραφικό σημείωμα του Sif ad-Din Zwabi στην επίσημη ιστοσελίδα της Κνέσσετ : <http://bit.ly/1Gy5UOu>]. Άλλο μέλος της οικογένειας, ο Abdelaziz Zwabi, διετέλεσε βουλευτής του Κόμματος των Εργατικών από το 1965 έως το 1974 και μέχρι τώρα είναι το μοναδικό μέλος ισραηλινής κυβέρνησης που προέρχεται από την αραβική μουσουλμανική κοινότητα της χώρας, διατελώντας Υφυπουργός Υγείας κατά την περίοδο 1971-1974. [Βιογραφικό σημείωμα του Abdelaziz Zwabi στην επίσημη ιστοσελίδα της Κνέσσετ : <http://bit.ly/1a4aCHh>]. Η ευρεία οικογένεια Zwabi αριθμεί σήμερα περί τα 15.000 μέλη και διαβιοί σε χωριά και κωμοπόλεις στο Βόρειο Ισραήλ και στην πόλη της Ναζαρέτ. [Ρεπορτάζ για την οικογένεια Zwabi και συνεντεύξεις με συγγενείς της βουλευτού Hanin Zwabi μεταδόθηκε την 15.08.2014 από το ιδιωτικό ισραηλινό τηλεοπτικό Κανάλι10. Αρχείο video: <http://news.nana10.co.il/Article/?ArticleID=1075885>].

Χαρακτήρισε τον σιωνισμό ως μετεξέλιξη της αποικιοκρατίας και του ρατσισμού, ισχυρίσθηκε ότι οι απαγωγείς και δολοφόνοι των τριών εβραίων νεαρών τον Ιούνιο του 2014 δεν είναι τρομοκράτες, έχει εμπλακεί πολλές φορές σε φραστικά επεισόδια με τις ισραηλινές δυνάμεις ασφαλείας και με διαδηλωτές της εθνοθησκευτικής εβραϊκής Δεξιάς και τιμωρήθηκε από τα εσωτερικά κοινοβουλευτικά όργανα με προσωρινή παύση των καθηκόντων της ως βουλευτής εξ αιτίας λεκτικών παρεκτροπών κατά τις δημόσιες συνεδριάσεις της Κνέσετ. Ισραηλινοί πολιτικοί του δεξιού και κεντροδεξιού χώρου έχουν επανειλημμένως κατηγορήσει την Zwabi ότι στηρίζει αποκάλυπτα την παλαιστινιακή τρομοκρατία, ότι θα έπρεπε να της αφαιρεθεί η βουλευτική ιδιότητα και η ισραηλινή υπηκοότητα.

Πριν τη διεξαγωγή των εκλογών των ετών 2003, 2009 και 2015 υποβλήθηκαν ενώπιον της Κεντρικής Επιτροπής Διεξαγωγής των Εκλογών αιτήσεις ακυρώσεως ως προς την αναγραφή του κόμματος Balad στον επίσημο κατάλογο ανακήρυξης των συμμετεχόντων κομμάτων, με την αιτιολογία ότι το κόμμα αυτό στρέφεται κατά της χώρας και προτρέπει σε αντίσταση κατά των Αρχών. Και τις τρεις φορές η Κεντρική Επιτροπή Διεξαγωγής των Εκλογών αποδέχθηκε τις αιτήσεις ακυρώσεως. Ωστόσο, το Ανώτατο Δικαστήριο του Ισραήλ, κρίνοντας τις αιτήσεις ακυρώσεως σε δεύτερο βαθμό, ακύρωσε και στις τρεις περιπτώσεις τις αποφάσεις της Κεντρικής Επιτροπής Διεξαγωγής των Εκλογών και επέτρεψε στο Balad να συμμετέχει σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις, από το 1996 έως και σήμερα.

Η κοινοβουλευτική παρουσία του κόμματος Balad είναι σταθερή και συνεχής, από το έτος της ίδρυσής του (1996) έως και σήμερα, με κοινοβουλευτική δύναμη που κυμαίνεται μεταξύ 2 και 3 εδρών (2% - 2,6%).³³

³³ Εκλογές 1996: 2% - 2 έδρες. Εκλογές 1999: 2% - 2 έδρες. Εκλογές 2003: 2,3% - 3 έδρες.

Το κόμμα Ra'am

Το 1996 ιδρύθηκε ο «Ενωμένος Αραβικός Συνδυασμός», ευρύτερα γνωστός με το αρκτικόλεξο Ra'am,³⁴ με πρόεδρο τον Abdelmalak Dahamshe, δικηγόρο και μέλος της μετριοπαθούς 'νότιας πτέρυγας' του Ισλαμικού Κινήματος του Ισραήλ.³⁵ Η φυσιογνωμία του νέου κόμματος χρωματίστηκε από το γεγονός ότι ο ιδρυτής του είχε επαφές με τον Σείχη Ahmad Yassin, σημαίνον στέλεχος της οργάνωσης Χαμάς, τον οποίον οι ισραηλινές Αρχές ασφαλείας κατηγορούσαν ως τον κύριο καθοδηγητή ενόπλων επιχειρήσεων αυτοκτονίας κατά ισραηλινών στόχων. Το 1997 ο Dahamsheh είχε επισκεφθεί μαζί με τον πρόεδρο του κόμματος Mada', Abdelwahab Darawsheh, τον Σύρο Πρόεδρο Hafez Al-Assad, ενώ κατά την Δεύτερη Ιντιφάντα του 2000 είχε ταχθεί ξεκάθαρα κατά των ισραηλινών δυνάμεων ασφαλείας σε δημόσιες δηλώσεις του στα ΜΜΕ.

Το κόμμα Ra'am τάσσεται και αυτό υπέρ της αποχώρησης του Ισραήλ από τη Δυτική Όχθη και της δημιουργίας ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους με πρωτεύουσά του την Ιερουσαλήμ. Οι υποψήφιοί του ορίζονται από την μετριοπαθή πτέρυγα του Ισλαμικού Κινήματος, γεγονός το οποίο ερμηνεύει τη συγκρατημένη σε γενικές γραμμές στάση του κόμματος όσον αφορά τη θρησκευτική του φυσιογνωμία. Το εκλογικό σώμα που κατά κύριο λόγο στηρίζει το Ra'am προέρχεται από την κοινότητα των Βεδουίνων, που διαμένουν στην έρημο Νέγκεβ και ως επί το πλείστον υπηρετούν στον ισραηλινό στρατό. Για αυτό το λόγο, το Ra'am στηρίζει κατά κύριο λόγο τα

Εκλογές 2006: 2,3% - 3 έδρες. Εκλογές 2009: 2,5% - 3 έδρες. Εκλογές 2013: 2,6% - 3 έδρες.

Πηγή : IDI – Israel Democracy Institute/Ha'Makhon ha'Israeli le-Demokratia : <http://bit.ly/1GdiOTr>

³⁴ Η επίσημη ονομασία του κόμματος στην αραβική γλώσσα είναι «Al-Qa'yma al-'Arabiya al-Mwahida» και στην εβραϊκή γλώσσα : «Ha'Reshima ha'Aravit ha'Meukhedet». Αποτελεί σύμπτωση η υιοθέτηση της ίδιας ονομασίας με το 'κόμμα-δορυφόρο' του Mapai και είχε εκλέξει έναν βουλευτή στις εκλογές του 1977.

³⁵ Βιογραφικό σημείωμα του βουλευτή Abdelmalak Dahamsheh από την επίσημη ιστοσελίδα της Κνέσσετ : www.knesset.gov.il/mk/heb/mk.asp?mk_individual_id_t=36

πολιτικά αιτήματα των Βεδουίνων που επικεντρώνονται στην επίσημη αναγνώριση των οικισμών τους στο Νότιο Ισραήλ και την παροχή υπηρεσιών από τις κρατικές εταιρείες κοινής ωφέλειας.

Η κοινοβουλευτική του παρουσία είναι αριθμητικά σημαντική και από τις εκλογές του 1996 έως και το 2013 αποτέλεσε πόλο έλξης των μικρότερων αραβικών κομμάτων, Mada' και Ta'al. Το 1999 το Mada' ενώθηκε με το Ra'am, ενώ από τις εκλογές του 2003 και εντεύθεν κατέρχεται στις εκλογές με κοινό ψηφοδέλτιο με το κόμμα Ta'al.

Τα ποσοστά του Ra'am στις εκλογές του 1999 και του 2003 ανήλθαν σε 3,5% και 2,1% καταλαμβάνοντας 5 και 3 έδρες αντίστοιχα.³⁶ Κατά την περίοδο της κοινής καθόδου στις εκλογές με το Ta'al, η εκλογική δύναμη του συνδυασμού κυμαίνεται μεταξύ 3% και 3,7% και με σταθερή κοινοβουλευτική εκπροσώπηση 4 εδρών.³⁷ Το κόμμα Ra'am, καθ' όλη τη διάρκεια της κοινοβουλευτικής του διαδρομής, δεν συνεργάσθηκε ποτέ με το αριστερό Hadash, όχι μόνο εξ αιτίας της μικτής εβραιο-αραβικής φυσιογνωμίας του, αλλά και λόγω των αριστερών ιδεολογικών του καταβολών.

³⁶ Εκλογές 1999: 3,5% - 5 έδρες. Εκλογές 2003: 2,1% - 2 έδρες.

Πηγή: IDI – Israel Democracy Institute/Ha'Makhon ha'Israeli le-Demokratia:
<http://bit.ly/1DxIDLL>

³⁷ Εκλογές 2006: 3% - 4 έδρες. Εκλογές 2009: 3,4% - 4 έδρες. Εκλογές 2013: 3,7% - 4 έδρες

Πηγή : IDI – Israel Democracy Institute/Ha'Makhon ha'Israeli le-Demokratia:
<http://bit.ly/1CHnnBv>

Το κόμμα Ta'al

Το 1995 ιδρύθηκε το κόμμα «Ανανεωτικό Αραβικό Κίνημα»,³⁸ ευρύτερα γνωστό με τα αρκτικόλεξα Ta'al,³⁹ με πρόεδρο τον Ahmad Tibi, γιατρό, άραβα μουσουλμάνο από το Βόρειο Ισραήλ.⁴⁰ Έχοντας ήδη καλλιεργήσει επαφές με τον Γιάσερ Αραφάτ, τον οποίον είχε επισκεφθεί στην Τυνησία κατά τη δεκαετία του '80, ο Tibi διετέλεσε εκπρόσωπος τύπου του Αραφάτ κατά την έναρξη των ισραηλινοπαλαιστινιακών διαπραγματεύσεων το 1996. Πρόκειται για ένα κόμμα που βασίζεται στην προσωπικότητα του Tibi, ο οποίος κατά τη διάρκεια των ετών απέδειξε ότι διαθέτει σημαντικές επικοινωνιακές ικανότητες στα ισραηλινά ΜΜΕ, χειριζόμενος άριστα την εβραϊκή γλώσσα.

Το κόμμα Ta'al διαφέρει ως προς την πολιτική του στάση σε σχέση με τα υπόλοιπα αραβικά κόμματα. Τάσσεται υπέρ της δημιουργίας ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους στα εδάφη που καταλήφθηκαν από το Ισραήλ το 1967, προβάλλει τα πολιτικά και κοινωνικά αιτήματα της αραβικής κοινωνίας, ωστόσο αποφεύγει να υιοθετεί τον αιχμηρό λόγο των άλλων αράβων πολιτευτών.

Το κόμμα αυτοκαθορίζεται ως «Αραβικό-Ισραηλινό» και αντιμετωπίζει τον σιωνισμό ως μία δεδομένη πολιτική πραγματικότητα, η οποία ωστόσο θα πρέπει να σεβαστεί το αραβικό στοιχείο που διαβιοί στο Ισραήλ. Ο ηγέτης του, Ahmad Tibi, επικρίνει τους αρνητές του εβραϊκού Ολοκαυτώματος. Επικρίνει επίσης την ισραηλινή στρατιωτική και εποικιστική δραστηριότητα στη Δυτική Όχθη, τις απαλλοτριώσεις αραβικών ιδιοκτησιών στο Βόρειο Ισραήλ και στην έρημο Νέγκεβ. Ωστόσο, η σχετικά ήπια στάση του σε περιόδους έντασης μεταξύ του εβραϊκού και του αραβικού στοιχείου της

³⁸ Επίσημη ιστοσελίδα του κόμματος Ta'al: <http://www.a-m-c.org>

³⁹ Η επίσημη επωνυμία του κόμματος στην αραβική γλώσσα είναι «Al-Harakka al-'Arabiya lil-Taghyr» και στην εβραϊκή «Ha'Tnuva ha'Aravit le-Hitkhadsut». Η ηχητική απόδοση των αρκτικολέξων «Ta'al» παραπέμπει στην προστακτική «Έλα!» της καθομιλουμένης αραβικής.

⁴⁰ Βιογραφικό σημείωμα του Ahmad Tibi από την επίσημη ιστοσελίδα της Κνέσετ: <http://bit.ly/1JaPPhq>

χώρας, κατέστησαν τον Ahmad Tibi αποδεκτό συνομιλητή και εκφραστή της αραβικής-ισραηλινής οπτικής στα τοπικά ΜΜΕ, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι πολιτικές του θέσεις περί της ισραηλινοπαλαιστινιακής διένεξης μεταβάλλονταν. Αφ' ενός καλεί σε συνέχιση των ειρηνευτικών διαπραγματεύσεων, αφ' ετέρου επικρίνει τους ισραηλινούς πολιτικούς και στρατιωτικούς χειρισμούς, χαρακτηρίζοντάς τις παρελκυστικές. Από την άλλη, αίσθηση είχε προκαλέσει η δημόσια έκφραση συμπάθειας του Tibi προς τον Πρωθυπουργό της χώρας Benjamin Netanyahu, όταν είχε χαρακτηρίσει απρεπή την προσωπική επίθεση που εξαπέλυαν τα αντιπολιτευόμενα ισραηλινά ΜΜΕ κατά της συζύγου του, Σάρας.⁴¹

Το κόμμα Ta'ali κατήλθε για πρώτη φορά στις κοινοβουλευτικές εκλογές σε κοινό συνδυασμό με το νεοσύστατο τότε Balad και εξελέγη βουλευτής το 1999. Η συνύπαρξη με το Balad και τον Azmi Bishara δεν διατηρήθηκε και κατά τους πρώτους μήνες της κοινοβουλευτικής περιόδου ο Ahmad Tibi ανεξαρτητοποιήθηκε. Ατυχής ήταν η κατάληξη της συνύπαρξης και με το αριστερό Hadash, με το οποίο κατήλθε σε κοινό συνδυασμό στις εκλογές του 2003. Και πάλι, ο Ahmad Tibi ανεξαρτητοποιήθηκε, διατηρώντας την βουλευτική του έδρα εκπροσωπώντας το Ta'ali. Ωστόσο, η τρίτη απόπειρα συνύπαρξης με άλλο κομματικό σχηματισμό αποδείχθηκε επιτυχής και από τις εκλογές του 2006, το Ta'ali κατέρχεται σε κοινό συνδυασμό με το κόμμα Ra'am.

Σε όλες τις περιπτώσεις κοινής καθόδου του Ta'ali με άλλα αραβικά κόμματα ετέθη ως προϋπόθεση ο Ahmad Tibi να κατατάσσεται σε εκλόγιμη θέση στη λίστα των υποψηφίων, αίτημα που γινόταν πάντοτε αποδεκτό. Έτσι, ο Ahmad Tibi εξελέγη βουλευτής, εκπροσωπώντας το κόμμα του, στις εκλογές των ετών 1999, 2003, 2006, 2009 και 2013.

⁴¹ Ynet.com «MK Tibi on Sara Netanyahu: Unacceptable to attack politician's family», Ynet.com, 01.20.2010 <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3837288,00.html>

Ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός στις ισραηλινές βουλευτικές εκλογές της 17.3.2015

Τον Μάρτιο του 2013 το ισραηλινό κοινοβούλιο ενέκρινε την πρόταση νόμου περί αύξησης του ελαχίστου εκλογικού ποσοστού εισόδου στην Κνέσετ, ορίζοντάς το στο 3,25% επί του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων σε όλη την επικράτεια. Ο λόγος που προβλήθηκε από τον κυβερνητικό συνασπισμό η αναγκαιότητα του προτεινόμενου μέτρου ήταν η ανάγκη να προκύπτουν σταθερές κυβερνήσεις από τα αποτελέσματα των εκλογών, ζήτημα το οποίο ανέκυπτε ολοένα και συχνότερα στις προεκλογικές περιόδους της τελευταίας δεκαετίας. Ένας άλλος όμως σοβαρός λόγος για αυτήν την απόφαση ήταν το γεγονός ότι τα κόμματα που συγκυβερνούσαν εκείνη τη χρονική στιγμή κατείχαν ισοδύναμη κοινοβουλευτική εκπροσώπηση και ένιωθαν ότι δεν θα απειλούνταν από την αύξηση του ελάχιστου εκλογικού ποσοστού που θα απαιτείτο για την είσοδο των κομμάτων στην Κνέσετ.⁴² Ωστόσο, η μεταβολή αυτή επρόκειτο να επιφέρει ουσιαστικές ανακατατάξεις στην ισραηλινή πολιτική σκηνή, καθότι απειλούσε με εξαφάνιση τα μικρά κόμματα της αντιπολίτευσης. Σύμφωνα με το αναλογικό σύστημα κατανομής των εδρών – που ισχύει από τις πρώτες κοινοβουλευτικές εκλογές της 25.1.1949 έως και σήμερα- το ποσοστό 3,25% επί του συνόλου των εγκύρων ψηφοδελτίων αναλογεί σε 4 κοινοβουλευτικές έδρες. Κατά τα ισραηλινά κοινοβουλευτικά ειωθότα δεκαετιών, ένα κόμμα αυτής της δυναμικότητας λογίζεται ως ‘μεσαίας κοινοβουλευτικής ισχύος’.

Το γεγονός ότι το νέο αυτό μέτρο θα εφαρμοζόταν στις αμέσως επόμενες εκλογές προβλημάτισε έντονα τα αραβικά κόμματα. Είναι χαρακτηριστικό ότι στις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2013 –κατά τις οποίες ίσχυε ως ελάχιστο

⁴² Συγκεκριμένα, τα ποσοστά και οι έδρες των κύριων κομματικών εταίρων της συμπολίτευσης, όπως είχαν προκύψει από τις εκλογές του 2013, είχαν συναφή δυναμικότητα ποσοστών και εδρών: Λικούντ – 23,3% και 31 έδρες. Yesh Atid – 14,3% και 19 έδρες. Εβραϊκή Εστία – 9.1% και 12 έδρες.

Πηγή: IDI-Israel Democracy Institute/Ha'Makhon ha'Israeli le-Demokratia:
<http://bit.ly/1yNBAZR>

εκλογικό ποσοστό 2%- τα κόμματα Hadash και Ra'am-Ta'al είχαν εξασφαλίσει μόλις 4 έδρες στην Κνέσεντ (με εκλογικά ποσοστά 3% και 3,7% αντίστοιχα) ενώ το κόμμα Balad εκπροσωπείται από 3 μόνο έδρες (εκλογικό ποσοστό 2,6%).⁴³ Η επερχόμενη κοινοβουλευτική τους εξαφάνιση ήταν ορατή και η πρόωρη προσφυγή στις κάλπες της 17^{ης} Μαρτίου 2015 αποτέλεσε ισχυρό καταλύτη για ουσιώδεις διακομματικές διεργασίες.

Ουσιαστικά, τα μικρά αραβικά κόμματα δεν είχαν παρά μόνο μία εναλλακτική: Την από κοινού κάθοδό τους στις εκλογές, βασιζόμενα στη συσπείρωση της εκλογικής δύναμης της κοινότητας των Αράβων Ισραηλινών πολιτών. Λαμβανομένων υπ' όψιν των δημογραφικών δεδομένων, ένα ενιαίο αραβικό κόμμα, με δεδομένο το αυξημένο ελάχιστο απαιτούμενο εκλογικό ποσοστό των 3,25%, θα μπορούσε να εξασφαλίσει σημαντική κοινοβουλευτική εκπροσώπηση στην Κνέσεντ της τάξεως των 15 εδρών.⁴⁴

⁴³ Η συνεδρίαση της 31.7.2013 της Ολομέλειας της Κνέσεντ υπήρξε επεισοδιακή και πρωτόγνωρη για την ισραηλινή πολιτική σκηνή. Τα ακροδεξιά εβραϊκά θρησκευτικά κόμματα υπερθεμάτισαν υπερασπίζοντας την επιχειρηματολογία των μικρών αραβικών κομμάτων, ενώ η πρόεδρος του εβραϊκού αριστερού κόμματος Meretz, Zahava Gal'On, ξέσπασε σε λυγμούς κατά τη διάρκεια της ομιλίας της. Αιτία της ευκαιριακής αυτής σύγκλισης επιχειρημάτων ήταν το γεγονός ότι το φάσμα της κοινοβουλευτικής εξαφάνισης ήταν φανερό τόσο για το κόμμα Meretz (που είχε λάβει στις εκλογές του 2013 ποσοστό 4.6% και τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων εκείνη την χρονική συγκυρία δεν ήταν ενθαρρυντικά) όσο και για το ισχυρότερο εβραϊκό θρησκευτικό κόμμα των Υπερορθόδοξων Εβραίων «Εβραϊσμός της Βίβλου» [«Yahadut ha'Torah»] (το οποίο πιθανολογούσε ότι οι ψηφοφόροι του θα στρέφονταν στο έτερο θρησκευτικό κόμμα Shas ή ακόμα και στην ανερχόμενη τότε εθνικιστική θρησκευτική παράταξη «Εβραϊκή Εστία» του Naftali Bennet, που συμμετείχε στον κυβερνητικό συνασπισμό, παρά την αντιθρησκευτική ατζέντα του επίσης συγκυβερνώντος, νεοσύστατου τότε, κόμματος της κεντροαριστεράς, «Yesh Atid» του Yair Rapir που κατά τη δεδομένη χρονική συγκυρία η δημοτικότητά του είχε αυξητικές τάσεις).

Πρβλ. Χαρίτος, Γαβριήλ «Ισραήλ: Πολιτειακές αλλαγές εν μέσω οξείας πολιτικής αντιπαράθεσης», Κείμενο Ανάλυσης/No.8 [σ.12, υποσημ.8], ΚΕΜΜΙΣ, 27.3.2014 <http://bit.ly/1g2Tsq2>

⁴⁴ Χαρίτος, σσ. 9-10 [αρ.2]

Οργανωτική διάρθρωση και ιδεολογική βάση του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού

Τα αραβικά κόμματα Hadash, Ra'am - Ta'al και Balad συμφώνησαν να κατέλθουν με ενιαίο συνδυασμό στις εκλογές, διατηρώντας όμως την αυτοτέλειά τους τόσο κατά την προεκλογική περίοδο όσο και μετά την είσοδο του κοινού συνδυασμού στην Κνέσετ.

Προς επίρρωση των συμφωνηθέντων περί της διατήρησης της κομματικής αυτοτέλειας επί της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης των συνεργαζομένων πολιτικών κομμάτων, ορίσθηκε ο τρόπος κατανομής των θέσεων στη λίστα των υποψηφίων. Όσον αφορά τις πρώτες 13 εκλόγιμες θέσεις, συμφωνήθηκαν τα εξής: Στο κόμμα Hadash αποδόθηκαν οι θέσεις 1, 5, 8, 10 και 13 εκ των οποίων στην 8^η εκλόγιμη θέση τοποθετήθηκε ο μοναδικός Εβραίος υποψήφιος του ενιαίου αραβικού κόμματος και ιστορικό στέλεχος του κόμματος, Don Hanin. Στο κόμμα Ra'am αποδόθηκαν οι θέσεις 2, 6 και 9. Στο κόμμα Balad οι θέσεις 3, 7 και 11. Το κόμμα Ta'al για πρώτη φορά στην κοινοβουλευτική του διαδρομή διπλασιάζει την κοινοβουλευτική του παρουσία με δύο εκλόγιμες θέσεις στη λίστα υποψηφίων, δηλαδή την 4^η και τη 12^η. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ρήτρα, σύμφωνα με την οποία αφ' ενός την 12^η θέση θα μοιραστούν τα κόμματα Ra'am και Ta'al κατά το μέσον της κοινοβουλευτικής συνόδου και αφ' ετέρου την 13^η θέση του συνδυασμού θα μοιραστούν αντίστοιχα ανάμεσα στα κόμματα Hadash και Balad.

Την 23^η Ιανουαρίου 2015 ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις, καταλήγοντας στην κοινή ιδεολογική διακήρυξη του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού.⁴⁵

⁴⁵ Ορ. Παράρτημα. Παρατίθεται σε ελληνική μετάφραση το κείμενο της Ιδεολογικής Διακήρυξης του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού (Προοίμιο και Θεμελιώδεις Αρχές), όπως έχει αναρτηθεί στην εβραϊκή ιστοσελίδα του κόμματος Hadash: <http://bit.ly/1Eqfy55>

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα σημεία σύγκλησης, ως επίσης και ποιού κόμματος οι θέσεις φαίνεται να επικρατούν.

Συγκεκριμένα:

1. Όλα τα αραβικά κόμματα στηρίζουν τη δημιουργία ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους στα εδάφη που καταλήφθηκαν από τον ισραηλινό στρατό στον Πόλεμο του 1967, την απόσυρση των ισραηλινών στρατευμάτων και των εποικισμών από τη Δυτική Όχθη και την επιστροφή των παλαιστινίων προσφύγων. Οι εθνικιστικές τάσεις του Balad και οι ισλαμιστικές καταβολές του Ra'am υποστήριζαν ότι η μελλοντική πρωτεύουσα του παλαιστινιακού κράτους θα πρέπει να είναι η Ιερουσαλήμ –χωρίς να γίνεται διάκριση μεταξύ του δυτικού (εβραϊκού) και ανατολικού (αραβικού) τομέα της πόλης. Από την άλλη, το αριστερό δικοινοτικό Hadash και το μετριοπαθέστερο Ta'al καθόριζαν ότι η Ανατολική Ιερουσαλήμ θα πρέπει να καταστεί η μελλοντική παλαιστινιακή πρωτεύουσα.

Στην κοινή ιδεολογική διακήρυξη επικράτησαν οι μετριοπαθέστερες τάσεις, ορίζοντας ξεκάθαρα ότι ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός επιδιώκει να ορισθεί η Ανατολική Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσα της ανεξάρτητης Παλαιστίνης.

2. Τονίζεται ιδιαίτερα τα νομικά καθεστώσ που θα πρέπει να διέπει τον αραβικό πληθυσμό που κατοικεί στο Ισραήλ. Βασική θέση του Balad είναι η αναβάθμιση της αραβικής κοινότητας σε 'γηγενή εθνική μειονότητα', αποτελούσα τμήμα του 'αραβικού - παλαιστινιακού λαού και του αραβικού έθνους'. Η διατύπωση αυτή στοχεύει στο να έχει το δικαίωμα η 'εθνική αραβική-παλαιστινιακή μειονότητα που διαβιοί στο Ισραήλ, να καθορίζει με δικά της διοικητικά όργανα τους τομείς της παιδείας, του πολιτισμού και της καλλιέργειας της αραβικής γλώσσας. Κατά συνέπεια, ένα μελλοντικό ανεξάρτητο παλαιστινιακό κράτος, θα έχει δικαίωμα και εθνική υποχρέωση να

προσπίζει τα δικαιώματα της 'παλαιστινιακής μειονότητας' που θα συνεχίζει να τελεί υπό ισραηλινή κρατική εξουσία. Ως εκ τούτου, η διατύπωση των οικείων χωρίων της κοινής ιδεολογικής διακήρυξης του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού δείχνει να επικρατούν οι θέσεις του εθνικιστικότερου Balad.

3. Έμφαση δίνεται στην ανάγκη μεταβολής των πολεοδομικών κανονισμών που ισχύουν στις αραβικές κοινότητες και κωμοπόλεις, και ιδιαίτερα σε αυτές που βρίσκονται στην έρημο Νέγκεβ. Το ζήτημα αυτό ενδιαφέρει άμεσα την κοινότητα των Βεδουίνων, μεγάλη μερίδα της οποίας κατοικεί σε οικισμούς που δεν έχουν ακόμα αναγνωρισθεί από το κράτος – και κατά συνέπεια δεν λαμβάνουν τις ανάλογες διοικητικές υπηρεσίες και κρατική οικονομική στήριξη. Η ιδιαίτερη μνεία για τους συγκεκριμένους οικισμούς εκπορεύεται από το κόμμα Ra'am, το οποίο αντλεί τον κύριο όγκο των ψήφων του από τις πόλεις των Βεδουίνων στο Νότιο Ισραήλ.

4. Στην ιδεολογική διακήρυξη του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού γίνεται ειδική αναφορά στις πρόσφατες συστηματικές προσπάθειες της ισραηλινής πολιτικής ηγεσίας να ενθαρρυνθεί η αραβική νεολαία να στρατευθεί στον ισραηλινό στρατό. Η προσπάθεια αυτή άρχισε τον Οκτώβριο του 2012, όταν το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας πραγματοποίησε στον εβραϊκό οικισμό της Άνω Ναζαρέτ ειδική σύσκεψη με θέμα τη στράτευση Αράβων Χριστιανών στον ισραηλινό στρατό.⁴⁶ Επικεφαλής αυτής της κίνησης τάχθηκε εξ αρχής ο ελληνορθόδοξος ιερέας, αραβικής καταγωγής και κάτοικος Ναζαρέτ, π.Γαβριήλ Ναντάφ. Κατά την άποψη του π.Ναντάφ, η στράτευση της αραβικής νεολαίας στο Ισραήλ θα συμβάλλει στην ομαλή ένταξή της στην ισραηλινή κοινωνία και θα λειάνει τις εθνοτικές διαφορές μεταξύ των Αράβων χριστιανών και του ισραηλινού κράτους, προάγοντας με αυτόν τον τρόπο την

⁴⁶ Khury, Jacky "Kinus Misrad ha'Bitakhon le-gius notzrim orer zaam be-Natzeret" [«Σύσκεψη του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για τη στράτευση των Χριστιανών προκάλεσε οργή στην Ναζαρέτ»] HaAretz, 31.10.2012
<http://www.haaretz.co.il/news/education/1.1853819>

κοινωνική ειρήνη.⁴⁷ Το πρόσθετο επιχείρημα που προβάλλεται από τον π.Ναντάφ και τους υποστηρικτές του είναι ότι οι Άραβες χριστιανοί αποτελούν ένα τελείως ξεχωριστό κομμάτι της αραβικής κοινωνίας, το οποίο δεν ανήκει απαραίτητα στο αραβικό έθνος, πολλώ μάλλον στον παλαιστινιακό λαό – και ως εκ τούτου, δεν θα έπρεπε να διστάζει η νεολαία της Ύχριστιανικής Κοινότητας του Ισραήλ να υπηρετήσει στις ένοπλες δυνάμεις του κράτους στο οποίο ανήκει.⁴⁸ Ήταν επόμενο η κίνηση υπέρ της στράτευσης των Αράβων χριστιανών να στηριχθεί από τον Πρωθυπουργό Benjamin

⁴⁷ Σε άρθρο της δεξιάς ισραηλινής ιστοσελίδας Mida.org.il με τίτλο «Παίρνουν τη μοίρα τους στα χέρια τους: Η επανάσταση των Ισραηλινών Χριστιανών» παρατίθεται κείμενο του π.Γαβριήλ Ναντάφ στο οποίο μεταξύ άλλων αναφέρει τα εξής: «[...] Η χριστιανική κοινότητα στο Ισραήλ αντιμετώπισε κατά το παρελθόν, και αντιμετωπίζει και σήμερα δυσκολίες και προκλήσεις, που προέρχονται κυρίως από το εσωτερικό της. Αυτές όμως πήγαζαν – και ακόμα πηγάζουν – από την μη συνετή ηγεσία της. Η ηγεσία πρέπει να είναι ικανή να οδηγεί τα μέλη της κοινότητας προς τον ορθό δρόμο. Στον δρόμο της σύμπλευσης και της προσαρμογής της στην ισραηλινή κοινωνία. Στο δρόμο της ανάπτυξης και της προόδου. Σε έναν δρόμο που το καλό υπερτερεί του κακού. Αλλά δυστυχώς, στο εσωτερικό της χριστιανικής κοινότητας υπάρχουν παράγοντες που ενθαρρύνουν και συντηρούν τάσεις αντιδραστικές, ταυτιζόμενες πλήρως με εθνικιστικές θεωρήσεις επί της αραβοϊσραηλινής διένεξης και βρίσκονται σε πλήρη ασυμφωνία προς το κράτος εντός του οποίου (σ.μ. η χριστιανική κοινότητα) διαβιοί και ως εκ τούτου (σ.μ. οι παράγοντες αυτοί) αντιτίθενται σε ο,τιδήποτε προάγει την προσαρμογή της χριστιανικής κοινότητας στην (σ.μ. ισραηλινή) κοινωνία, και – έτι περαιτέρω- την αντιμάχονται [...]».

Naddaf, Gabriel "Lokkhim et goralam be-iadam: Mahapekhat ha'Notzrim ha'Israelim" [«Παίρνουν τη μοίρα τους στα χέρια τους: Η επανάσταση των Ισραηλινών Χριστιανών»] , Mida.org.il, 1.4.2014 <http://bit.ly/1CKnvQy>

⁴⁸ Σε συνέντευξη του π.Γαβριήλ Ναντάφ στην κρατική ισραηλινή τηλεόραση την 25.12.2013 προβάλλει το επιχείρημα ότι τη στιγμή που στις υπόλοιπες χώρες της Μέσης Ανατολής οι χριστιανικοί πληθυσμοί διώκονται λόγω της πίστης τους, οι χριστιανοί που κατοικούν στο Ισραήλ τυγχάνουν κρατικής προστασίας. Ως εκ τούτου, οι Άραβες χριστιανοί οφείλουν να υπηρετούν στις ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις που εγγυώνται για την ασφάλειά τους. Στο ίδιο ρεπορτάζ στέλεχος του κόμματος Balad στρέφεται κατά του π.Ναντάφ, με το επιχείρημα ότι οι Άραβες στο Ισραήλ, ανεξαρτήτως θρησκευόμενου, αποτελούν μέρος του αραβικού έθνους και η υπηρετήση στον ισραηλινό στρατό αποτελεί προδοτική πράξη. Επίσης, τοπικός εκπρόσωπος της Ελληνορθόδοξης Κοινότητας της Ναζαρέτ και της Άνω Ναζαρέτ απειλεί ότι θα προχωρήσει σε ενέργειες με σκοπό την καθαίρεση του π.Ναντάφ, καθότι αντιποιείται του αξιώματος του εκπροσώπου της Ελληνορθόδοξης θρησκευτικής κοινότητας της πόλης. Στο τέλος του ρεπορτάζ παρουσιάζεται η επίσημη τελετή που παρέθεσε ο π.Ναντάφ τιμώντας τους Άραβες νεοσυλλέκτους στον ισραηλινό στρατό. Κατά τη διάρκεια της ετελής εκείνης προβάλλεται οπτικογραφημένος χαιρετισμός του ισραηλινού Πρωθυπουργού Benjamin Netanyahu.

Ορ. σχετ.: Biniamin, Amnon «Dilemat ha'gius shel ha'Notzrim» [ρεπορτάζ του Amnon Biniamin με τίτλο «Το δίλημμα της στράτευσης των χριστιανών»], Κεντρικό δελτίο ειδήσεων, Ισραηλινή Δημόσια Τηλεόραση (Κανάλι1), 25.12.2013 [Οπτικογράφηση του τηλεοπτικού ρεπορτάζ με αγγλικούς υποτίτλους: <http://bit.ly/1GgAP3d>]

Netanyahu, ο οποίος τον Αύγουστο του 2013 ανακοίνωσε τη σύσταση «Φόρουμ για τη στράτευση των Αράβων στις ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις», επικεφαλής του οποίου ορίστηκε ο π.Ναντάφ.⁴⁹ Παρότι η προσέλευση αράβων χριστιανών νεοσυλλέκτων είναι περιορισμένη, το ζήτημα αυτό έχει καταλάβει σημαντική θέση στον δημόσιο αραβικό πολιτικό λόγο κατά την τελευταία διετία, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις εκ μέρους όλων των αραβικών πολιτικών κομμάτων.

Έτι περαιτέρω, το Σεπτέμβριο του 2014, το ισραηλινό Υπουργείο Εσωτερικών αποφάσισε να αναγνωρίσει μία νέα εθνοτική κοινότητα στο Ισραήλ,⁵⁰ την Κοινότητα των Αραμαίων, ηγέτης της οποίας είναι και πάλι ο π.Γαβριήλ Ναντάφ.⁵¹ Οι διοικητικές προϋποθέσεις υπαγωγής στην Αραμαϊκή κοινότητα είναι απλές: Οι αιτούντες πολίτες της χώρας που επιθυμούν να χαρακτηριστούν διοικητικά ως «μέλη της Αραμαϊκής εθνοτικής κοινότητας» θα πρέπει να έλκουν την οικογενειακή τους καταγωγή από την ευρύτερη περιοχή του Λεβάντε, να χειρίζονται την Αραμαϊκή γλώσσα, να ανήκουν ήδη σε μία χριστιανική κοινότητα στο Ισραήλ ανεξαρτήτως δόγματος και να υποβάλουν μία απλή αίτηση στο Υπουργείο Εσωτερικών.⁵²

Ο Άραβας χριστιανός ισραηλινός πολίτης, με την πρόσκτηση της ιδιότητας του μέλους της Αραμαϊκής εθνοτικής κοινότητας –με αποτέλεσμα να μην ισχύουν στο πρόσωπό του οι διοικητικές διατάξεις που αφορούν τους Άραβες πολίτες της χώρας – διευκολύνεται, σε ψυχολογικό τουλάχιστον επίπεδο, να

⁴⁹ Lis, Yonatan "Netanyahu hora al hakamat Forum le-kidum gius notzrim le-TzaHaL u-le-Sherut Leumi" [«Ο Νετανιάχου έδωσε εντολή σύστασης Φόρουμ για την προώθηση της στράτευσης στον στρατό και της υπηρετήσης κοινωνικής θητείας των χριστιανών»], HaAretz, 05.08.2013 <http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2090055>

⁵⁰ Οι υπόλοιπες εθνοτικές κοινότητες που αναγνωρίζονται επίσημα από την ισραηλινή έννομη τάξη είναι οι κοινότητες των Αράβων, των Δρούζων και των Τσερκέζων.

⁵¹ Lis, Jonathan «Israel recognizes Aramean minority in Israel as separate nationality», HaAretz, 17.9.2014 <http://www.haaretz.com/news/national/1.616299>

⁵² i24news «Israel recognizes 'Aramean' as nationality», i24news.tv, 17.9.2014 <http://www.i24news.tv/en/news/israel/44120-140917-israel-recognizes-aramean-as-nationality>

καταταγεί στον ισραηλινό στρατό και μετά το πέρας της θητείας του να ωφεληθεί από τις κοινωνικές και οικονομικές παροχές του κράτους. Έτι περαιτέρω, το γεγονός ότι ο ηγέτης της Αραμαϊκής κοινότητας φέρει την ιδιότητα του ιερέα –και με δεδομένες τις επικρατούσες κοινωνικές δομές-, υπολογίζεται ότι θα επέλυε ευκολότερα τυχόν συνειδησιακές αναστολές.

Η ενθάρρυνση της στράτευσης των Αράβων χριστιανών και η ανακοίνωση της επίσημης αναγνώρισης της «Αραμαϊκής κοινότητας» συσπείρωσαν τα αραβικά πολιτικά κόμματα, τα οποία έκριναν ότι οι πρωτοβουλίες αυτές έχουν στόχο τη διαίρεση της αραβικής κοινωνίας και την πολιτική της αποδυνάμωση. Εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι βουλευτές και στελέχη των αραβικών κομμάτων την τελευταία τριετία κατηγορούν δημοσίως τον π.Γαβριήλ Ναντάφ ως όργανο των ισραηλινών μυστικών Υπηρεσιών, ενώ συγχρόνως ο τελευταίος απευθύνθηκε επανειλημμένως στις αστυνομικές αρχές για προστασία, λόγω φερομένων απειλών κατά της ζωής της δικής του και των οικείων του.⁵³

Η ενότητα των αραβικών κομμάτων κατά της στράτευσης των Αράβων πολιτών είχε εκφρασθεί ήδη από τον Οκτώβριο του 2012, πολύ πριν την απόφαση να συστήσουν από κοινού τον Ενιαίο Αραβικό Συνδυασμό. Ως εκ τούτου, δεν εκπλήσσει ότι η κοινή τους αυτή στάση για το συγκεκριμένο θέμα δηλώνεται για άλλη μια φορά ξεκάθαρα στην Ιδεολογική Διακήρυξη του Ενιαίου Συνδυασμού.⁵⁴ Ωστόσο, η επίκληση της ανάγκης να ενισχυθεί η 'παλαιστινιακή εθνική συνείδηση' των Αράβων πολιτών του Ισραήλ - σε συνδυασμό με το αίτημα να αναγνωρισθεί από το ισραηλινό κράτος η 'εθνική

⁵³ Κατά την επεισοδιακή συνεδρίαση της Επιτροπής της Κνέσετ περί Εσωτερικών Υποθέσεων στις 21.5.2014, ο βουλευτής του κόμματος Balad, Bassel Ghatam, ελληνορθόδοξος της Ναζαρέτ, κατηγορήσε ευθέως τον παρόντα στη συνεδρίαση π.Γαβριήλ Ναντάφ ότι είναι πράκτορας των ισραηλινών μυστικών υπηρεσιών, επικρίνοντάς τον για τις δραστηριότητές του υπό την ιδιότητα του επικεφαλής του «Φόρουμ για τη Στράτευση των Αράβων». [Οπτικογραφημένο αρχείο της συνεδρίασης: <http://bit.ly/1PdfDO7>]

⁵⁴ Ορ. Παράρτημα

αραβική-παλαιστινιακή μειονότητα'- απηχεί πρωτίστως τις θέσεις του κόμματος Balad.

5. Η επιρροή του αριστερού κόμματος Hadash στην Ιδεολογική Διακήρυξη του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού διαφαίνεται κατά κύριο λόγο από τα αιτήματα περί κοινωνικής δικαιοσύνης, δικαιωμάτων των εργαζομένων, αύξησης του βασικού μισθού, καταδίκης της πολιτικής του νεοφιλελευθερισμού, προστασίας των δικαιωμάτων των γυναικών, προστασίας του περιβάλλοντος και καταδίκης του ιμπεριαλισμού στη Μέση Ανατολή.⁵⁵

Παρ' όλα αυτά όμως, τα κοινωνικά πολιτικά αιτήματα προβάλλονταν κατά κόρον από όλα τα ισραηλινά κόμματα που συμμετείχαν στις πρόσφατες εκλογές της 17.3.2015, ανεξαρτήτως ιδεολογικής τοποθέτησης. Το γεγονός αυτό, και σε συνδυασμό με τις θέσεις που υιοθετήθηκαν επί των ζητημάτων κοινοτικού/εθνοτικού ενδιαφέροντος στο κείμενο της κοινής Ιδεολογικής Διακήρυξης, διαφαίνεται ότι η επιρροή του αριστερού/δικοινοτικού Hadash στον Ενιαίο Αραβικό Συνδυασμό είναι σημαντικά αποδυναμωμένη. Αντιθέτως, παρατηρείται ότι η επιχειρηματολογία και τα αιτήματα του εθνικιστικού/πατριωτικού λόγου του κόμματος Balad σαφώς υπερτερούν.

Χαρακτηριστικά της προεκλογικής εκστρατείας του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού

Η προεκλογική εκστρατεία του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού και η εν γένει δημόσια εικόνα των υποψηφίων του πριν τις εκλογές δεν θυμίζει σε τίποτα το ύφος και το δείγμα γραφής της κοινής Ιδεολογικής Διακήρυξης. Επικεφαλής του συνδυασμού ορίσθηκε κατόπιν κοινής διακομματικής απόφασης ένα άφθαρτο στέλεχος του Hadash και μέχρι πρότινος άγνωστο στην πολιτική ζωή της χώρας, ο 40χρονος Ayman Odeh, άραβας μουσουλμάνος

⁵⁵ idem

καταγόμενος από τη παλιά γειτονιά Ουάντι Νισνάς του κέντρου της Χάιφας. Διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος της πόλης του από το 1998 έως το 2005. Το 2006 εξελέγη Γενικός Γραμματέας του Hadash και στις εσωκομματικές εκλογές για την σύσταση της λίστας του ψηφοδελτίου για τις εκλογές του 2013, αύξησε εντυπωσιακά την επιρροή του, καταλαμβάνοντας την 6^η θέση⁵⁶ - ενώ στις αμέσως προηγούμενες εσωκομματικές εκλογές για τη σύσταση του ψηφοδελτίου των εκλογών του 2009 είχε αναδειχθεί μόλις 75^{ος}.⁵⁷

Ο δημόσιος λόγος του κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου ήταν προσεκτικά αποψιλωμένος από τον καθαρά σεκταριστικό χαρακτήρα των αραβικών κομμάτων που απαρτίζουν τον Ενιαίο Αραβικό Συνδυασμό. Προέβαλε ιδιαίτερα τα κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν όλοι οι πολίτες της χώρας, ανεξαιρέτως εθνοτικής καταγωγής και θρησκείας. Ήταν σαφές ότι η μετριοπαθής αυτή στάση του αποτελούσε συλλογική απόφαση του συνδυασμού, αφού οι ηγέτες των συνεργαζομένων κομμάτων απέφευγαν να συμμετέχουν σε τηλεοπτικές εμφανίσεις καθαρά προεκλογικού ενδιαφέροντος.

Επί του ζητήματος της στράτευσης των Αράβων πολιτών της χώρας, ήταν αναμενόμενο να ειπωθούν δημόσια όσα είχαν διακηρυχθεί στην ιδεολογικές αρχές του Συνδυασμού. Ωστόσο, καλούμενος να εκφέρει τη θέση του Ενιαίου Συνδυασμού ως προς τη δυνατότητα άοπλης/κοινωνικής θητείας των Αράβων στρατεύσιμης ηλικίας, ο Odeh ευφυώς αντέτασσε πως θα ήταν άδικο για έναν εργαζόμενο σε δημόσια υπηρεσία να μην αμείβεται όπως ορίζουν οι οικείες διατάξεις του εργατικού δικαίου, διαχωρίζοντας αφ' ενός την έννοια του εθελοντισμού -της οποίας υπεραμύνθηκε- και αφ' ετέρου την κοινωνική

⁵⁶ Η πλήρης λίστα του ψηφοδελτίου του κόμματος Hadash για τις κοινοβουλευτικές εκλογές της 22.1.2013: <http://bit.ly/1FyYHw4>

Πηγή: IDI-Israel Democracy Institute/Ha'Makhon ha'Israeli le-Demokratia

⁵⁷ Η πλήρης λίστα του ψηφοδελτίου του κόμματος Hadash για τις κοινοβουλευτικές εκλογές της 10.2.2013: <http://bit.ly/1FdgLOS>

Πηγή: IDI-Israel Democracy Institute/Ha'Makhon ha'Israeli le-Demokratia

θητεία εν είδει εναλλακτικής μορφής στράτευσης για τους Άραβες συμπολίτες του.

Χαρακτηριστικής ηπιότητας ήταν οι δηλώσεις του όσον αφορά την αραβοπαλαιστινιακή διένεξη, δηλώνοντας ότι το κόμμα του κατ' αρχάς απευθύνεται στην αραβική κοινότητα του Ισραήλ αφ' ενός, και αφ' ετέρου τασσόμενος υπέρ της δημιουργίας ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας με σύνορα που θα διασφαλίζουν αμφότερα τα κράτη. Κινούμενος στο ίδιο επικοινωνιακό κλίμα, απέφυγε να υπεραμυνθεί ή να καταδικάσει τις κατά καιρούς δηλώσεις της Hanin Zwabi, υποψήφιας βουλευτού του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού και μέλους του εθνικιστικότερου Balad. Η κοινωνική ατζέντα της Ιδεολογικής Διακήρυξης (ανεργία, κόστος ζωής, υγεία, πρόνοια), η οποία εν πολλοίς συνέπιπτε με τα εύηχα προεκλογικά προγράμματα όλων ανεξαιρέτως των εβραϊκών κομμάτων, ήταν πάντοτε το πρώτιστο θέμα που ανέπτυξε σε κάθε δημόσια εμφάνισή του στα εβραϊκά ισραηλινά ΜΜΕ.⁵⁸

Ανάλογη προβολή της φυσιογνωμίας του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού παρατηρήθηκε και στα προεκλογικά του τηλεοπτικά σποτ. Τα μηνύματα ήταν αισιόδοξα, τόνιζαν την αλληλεγγύη της αραβικής κοινωνίας σε όλες τις εκφάνσεις της, χωρίς να θίγονται οι διαχωριστικές γραμμές έναντι της εβραϊκής πλειοψηφίας.⁵⁹ Ήταν σαφές ότι η προεκλογική εκστρατεία του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού στις πρόσφατες εκλογές της 17.3.2015 δεν

⁵⁸ Επισκόπηση των προεκλογικών συνεντεύξεων του Ayman Odeh στα ισραηλινά τηλεοπτικά δίκτυα [Αρχεία βίντεο]: α) Κρατική ισραηλινή τηλεόραση (13.2.2015) <http://bit.ly/1CkRZ8F> β) Ιδιωτικό Κανάλι 2 (14.3.2015) <http://bit.ly/1JlZemh> γ) Ιδιωτικό Κανάλι 2 (25.2.2015) <http://bit.ly/1JlZIZA> δ) Ιδιωτικό Κανάλι 10 (14.2.2015) <http://bit.ly/1O5ilni>

⁵⁹ Χαρακτηριστικοί για τη δημόσια εικόνα που προβλήθηκε από τον Ενιαίο Αραβικό Συνδυασμό είναι οι στίχοι του τραγουδιού της προεκλογικής εκστρατείας: «*Εν ονόματι του λαού, ελάτε να προχωρήσουμε μαζί χέρι-χέρι και να φτάσουμε μακριά. Ο πολυποίκιλος Ενιαίος Συνδυασμός κτίζει το μέλλον για ένα καινούργιο αύριο. Το πρόγραμμά μας είναι ανθρώπινο και πατριωτικό 100%. Ελάτε με κέφι. Μαζί θα μεγαλοουργήσουμε και θα ανθίσουμε, εν ονόματι του λαού*».

Αρχείο βίντεο: <http://bit.ly/1GIP67k>

θύμιζε σε τίποτα ούτε τα εν πολλοίς πολωτικά μηνύματα που προέβαλαν τα αραβικά κόμματα στις εκλογές του 2013, ούτε όμως και την ιδιαίτερα αιχμηρή γλώσσα της Ιδεολογικής του Διακήρυξης.⁶⁰

Ανεξάρτητα από την εμπνευσμένη προεκλογική του εκστρατεία και την επικοινωνιακή τακτική στην ευρεία ισραηλινή κοινή γνώμη, τα στελέχη του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού και οι ηγέτες των συνιστώντων κομμάτων, συνεπείς προς τις ιδεολογικές τους τοποθετήσεις, ήταν σαφείς ως προς τις κοινοβουλευτικές συμμαχίες που θα σύναπταν μετά τις εκλογές. Παρά την έντονη αντίθεσή τους στην δεξιά διακυβέρνηση Netanyahu, ήταν ξεκάθαρο ότι δεν επρόκειτο να επιδιώξουν να συμμετέχουν σε κυβέρνηση συνασπισμού της αριστεράς υπό τον Yitzhak Herzog της «Σιωνιστικής Παράταξης», καθότι ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός είναι εξ ορισμού αντισιωνιστικός.⁶¹ Ωστόσο, σε περίπτωση εκλογικής νίκης της εβραϊκής αριστεράς, οι Άραβες βουλευτές διαβεβαίωναν καθ' όλη τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου ότι θα παρείχαν ψήφο εμπιστοσύνης και κοινοβουλευτική στήριξη. Το ενθαρρυντικό αυτό μήνυμα ώθησε το αριστερό εβραϊκό κόμμα Meretz να προτείνει στον Ενιαίο Αραβικό Συνδυασμό να συνάψει μαζί του συμφωνία προσμέτρησης ψήφων και εδρών. Η αραβική παράταξη έδωσε μία ξεκάθαρη αρνητική απάντηση, με την αιτιολογία ότι το κόμμα Meretz, αν και εκφράζει την ισραηλινή αριστερά, είναι κατ' αρχάς κόμμα σιωνιστικό, και ως εκ τούτου δεν υφίσταται η απαιτούμενη ιδεολογική συνάφεια.⁶² Η αραβική αυτή άρνηση φέρεται να εξέπληξε την ηγεσία του Meretz, παρά το ότι και αυτό στηρίζει τη δημιουργία ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους στη Δυτική Όχθη και στη Γάζα με πρωτεύουσά του την Ανατολική Ιερουσαλήμ⁶³ και τα περασμένα

⁶⁰ Ορ. Παράρτημα

⁶¹ Reed, John «Israel's next coalition: 3 possible scenarios», Financial Times, 16.3.2015 <http://on.ft.com/1Cl24SO>

⁶² Eldar, Shlomi «Joint Arab List isolates itself before elections», Al-Monitor, 9.3.2015 <http://bit.ly/1y2k9cQ>

⁶³ Meretz, «Metza – Tokhnit Medinit» [κόμμα Meretz - Πολιτικές θέσεις – Εθνικό ειρηνευτικό σχέδιο»] <http://bit.ly/1CcqUPj>

χρόνια σημείωνε αυξημένα ποσοστά στην αραβική κοινωνία. Η άρνηση του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού να συνάψει συμφωνία προσμέτρησης ψήφων και εδρών με το συγκεκριμένο εβραϊκό κόμμα, με το οποίο θα μπορούσε πράγματι να ανεύρει σημεία επαφής, είχε αποδέκτες πρωτίστως τους Άραβες ψηφοφόρους της χώρας. Έτσι, κατέστη σαφές σε όλους, ότι η πάλαι ποτε εποχή των αραβικών 'κομμάτων-δορυφόρων' έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί. Άλλωστε, η Ιδεολογική Διακήρυξη του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού δεν αφήνει περιθώρια αμφιβολίας επ' αυτού.

Η εκλογική βάση του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού

Προκειμένου να αξιολογηθεί το ποιοτικό κριτήριο της ψήφου του μέσου Ισραηλινού ψηφοφόρου σε σχέση με την εθνοτική/θρησκευτική του ταυτότητα – και ως εκ τούτου, να αξιολογηθεί το κριτήριο επιλογής του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού – συσχετίσθηκαν δειγματοληπτικά αφ' ενός τα εκλογικά ποσοστά που έλαβε ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός την 17.3.2015⁶⁴ και αφ' ετέρου η δημογραφική σύνθεση επιλεγμένων αστικών κέντρων του Ισραήλ,⁶⁵ κατηγοριοποιημένοι ως : Α. Δήμοι αμιγώς εβραϊκοί , Β. Δήμοι αμιγώς αραβικοί και Γ. Δήμοι μικτοί.

Συγκεκριμένα :

⁶⁴ Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών της 17.3.2015 ελήφθησαν από την επίσημη ιστοσελίδα της Κεντρικής Επιτροπής Διενέργειας Βουλευτικών Εκλογών www.votes20.gov.il Δεν αναγράφονται στοιχεία εθνοτικής προέλευσης των ψηφοφόρων.

⁶⁵ Τα επίσημα δημογραφικά στοιχεία της Ισραηλινής Κεντρικής Στατιστικής Υπηρεσίας αναφέρονται στην πληθυσμιακή κατάσταση των Δήμων και Κοινοτήτων της χώρας για τον μήνα Δεκέμβριο 2013 και είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα www.cbs.gov.il . Στα δημογραφικά δεδομένα αναφέρονται στον αριθμό και στην ποσοστιαία κατανομή των δημοτών, χωρίς να διευκρινίζεται εάν έχουν δικαίωμα ψήφου.

A. Δήμοι αμιγώς εβραϊκοί:⁶⁶

1.Στον Δήμο Holon με πληθυσμό 186.399,⁶⁷ ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός έλαβε ποσοστό 0,09%, ήτοι 91 ψήφους επί συνόλου 103.142 εγκύρων ψηφοδελτίων.⁶⁸

2.Στον Δήμο Rishon le-Tzion με πληθυσμό 237.639,⁶⁹ ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός έλαβε ποσοστό 0,06%, ήτοι 86 ψήφους επί συνόλου 138.998 εγκύρων ψηφοδελτίων.⁷⁰

3.Στον Δήμο Netania με πληθυσμό 196.978,⁷¹ ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός έλαβε ποσοστό 0,06%, ήτοι 65 ψήφους επί συνόλου 106.738 εγκύρων ψηφοδελτίων.⁷²

B. Δήμοι αμιγώς αραβικοί:⁷³

1.Στον Δήμο Ναζαρέτ με πληθυσμό 74.363,⁷⁴ ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός έλαβε ποσοστό 92,23%.⁷⁵

2.Στον Δήμο Tel Sheva με πληθυσμό 17.529,⁷⁶ ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός έλαβε 90,31%.⁷⁷

⁶⁶ Δήμοι αμιγώς εβραϊκοί λογίζονται όσοι φέρονται να μην κατοικούνται από τουλάχιστον 1.000 κατοίκους αραβικής καταγωγής, σύμφωνα με τα πρόσφατα επίσημα στοιχεία της Κεντρικής Στατιστικής Υπηρεσίας (Δεκέμβριος 2013).

⁶⁷http://www.cbs.gov.il/reader/?MIval=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%E7%E5%EC%E5%EF

⁶⁸ <http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=6600>

⁶⁹http://www.cbs.gov.il/reader/?MIval=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%F8%E0%F9%E5%EF+%EC%F6%E9%E5%EF

⁷⁰ <http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=8300>

⁷¹http://www.cbs.gov.il/reader/?MIval=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%F0%FA%F0%E9%E4

⁷² <http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=7400>

⁷³ Δήμοι αμιγώς αραβικοί λογίζονται όσοι φέρονται να μην κατοικούνται από τουλάχιστον 1.000 κατοίκους εβραϊκής εθνικότητας, σύμφωνα με τα πρόσφατα επίσημα στοιχεία της Κεντρικής Στατιστικής Υπηρεσίας (Δεκέμβριος 2013).

⁷⁴http://www.cbs.gov.il/reader/?MIval=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%F0%F6%F8%FA

⁷⁵ <http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=7300>

Σημείωση : Στον Δήμο Ναζαρέτ το κόμμα Λικούντ έλαβε 343 ψήφους (1,06%) και το ακροδεξιό κόμμα Israel Beytenu υπό τον Avigdor Liberman έλαβε 126 ψήφους (0,39%)

⁷⁶http://www.cbs.gov.il/reader/?MIval=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%FA%EC+%F9%E1%F2

⁷⁷ <http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=1054>

3.Στον Δήμο Abu Gosh με πληθυσμό 6.600,⁷⁸ ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός έλαβε 84,36%.⁷⁹

Γ. Μικτοί Δήμοι:

1. Ο αραβικός πληθυσμός του Δήμου της πόλεως Άκκο (Άκρη) ανέρχεται στο 30%⁸⁰ και ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός έλαβε ποσοστό 25,87%.⁸¹
2. Ο αραβικός πληθυσμός του Δήμου Τελ Αβίβ (στον ενιαίο Δήμο συμπεριλαμβάνεται και η πόλη Υάφο/Γιάφα) ανέρχεται στο 4,20%⁸² και ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός έλαβε ποσοστό 3.25%.⁸³
3. Ο αραβικός πληθυσμός του Δήμου της Χάιφα ανέρχεται στο 10,58%⁸⁴ και ο Ενιαίος Αραβικός Σύνδεσμος έλαβε ποσοστό 8,27%.⁸⁵

Από τα ως άνω στοιχεία προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα :

Α) Στους μικτούς Δήμους, τα ποσοστά του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού συμπίπτουν με το ποσοστό του αραβικού πληθυσμού, και ως εκ τούτου το εθνοτικό/θρησκευτικό κριτήριο καθόρισε το αποτέλεσμα της κάλπης.

⁷⁸http://www.cbs.gov.il/reader/?Mival=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%E0%E1%E5+%E2%E5%F9

⁷⁹<http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=472>

⁸⁰ Συνολικός πληθυσμός του Δήμου της Άκκο: 47.397 (Δεκ.2013) [Εβραίοι και 'άλλοι': 32.800 (29.900 Εβραίοι) και Άραβες: 14.600] (στρογγυλοποίηση σε χιλιάδες)

http://www.cbs.gov.il/reader/?Mival=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%F2%EB%E5

⁸¹ Τελικά αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών της 17.3.2015 του Δήμου Άκκο :

<http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=7600>

⁸² Συνολικός πληθυσμός του Δήμου Τελ Αβίβ-Υάφο: 418.590 (Δεκ.2013) [Εβραίοι και 'άλλοι': 401.000 (381.900 Εβραίοι) και Άραβες: 17.600] (στρογγυλοποίηση σε χιλιάδες)

http://www.cbs.gov.il/reader/?Mival=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%FA%EC+%E0%E1%E9%E1+-%E9%F4%E5

⁸³ Τελικά αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών της 17.3.2015 του Δήμου Τελ Αβίβ-Υάφο :

<http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=5000>

⁸⁴ Συνολικός πληθυσμός του Δήμου Χάιφα: 273.177(Δεκ.2013) [Εβραίοι και 'άλλοι': 244.300 (217.800 Εβραίοι) και Άραβες: 28.900] (στρογγυλοποίηση σε χιλιάδες)

http://www.cbs.gov.il/reader/?Mival=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%E7%E9%F4%E4

⁸⁵ Τελικά αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών της 17.3.2015 του Δήμου της Χάιφα :

<http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=4000>

B) Στους αμιγώς αραβικούς Δήμους, ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός συγκεντρώνει σχεδόν το σύνολο των ψήφων. Ειδικότερα:

i. στον Δήμο Tel Sheva, που αποτελεί το κύριο αστικό κέντρο της κοινότητας των Βεδουίνων και είναι προπύργιο του ισλαμιστικού και συντηρητικότερου Ra'am, η υψηλή αποχή, που αγγίζει το 50%, ερμηνεύεται ως αποδοκιμασία του εκλογικού σώματος προς το Ra'am που πηγάζει αφ' ενός από το γεγονός ότι η ιδεολογική βάση του ενιαίου συνδυασμού είναι σαφώς επηρεασμένη τόσο από το αριστερό Hadash όσο και από τον έντονο εθνικιστικό πολιτικό λόγο του Balad και αφ' ετέρου, η κοινότητα των Βεδουίνων στη μεγάλη της πλειοψηφία είναι συμφιλιωμένη με την ισραηλινή κρατική εξουσία και αρκετά μέλη της υπηρετούν στον στρατό και στα σώματα ασφαλείας. Η αποχή στους μικρότερους οικισμούς Βεδουίνων στο Νότιο Ισραήλ είναι ακόμα μεγαλύτερη. Εκεί η αποχή ερμηνεύεται ως ένδειξη διαμαρτυρίας όχι μόνο προς το Ra'am αλλά και προς το ίδιο το κράτος, λόγω της στασιμότητας που παρατηρείται στο ζήτημα της αναγνώρισης των οικισμών. Ωστόσο, το ποσοστό συσπείρωσης του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού φάνηκε στην κάλπη, παρά τον εύλογο προβληματισμό που θα πρέπει να δημιουργεί το αποτέλεσμα στο κόμμα Ra'am.

ii. στον Δήμο Abu Gosh, που παραδοσιακά το εκλογικό σώμα δεν διάκειται αρνητικά ως προς τα σιωνιστικά κόμματα, ο Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός έχει χαμηλότερη εκλογική απόδοση σε σχέση με άλλα αραβικά αστικά κέντρα. Ωστόσο, και εδώ το ποσοστό του είναι ισχυρό και συμπαγές, ενώ συγχρόνως ο κεντροαριστερός συνασπισμός «Σιωνιστική Παράταξη», που σχημάτισε το Κόμμα των Εργατικών υπό τον Yitzkhak Hertzog και το κόμμα «Tnuah» («Κίνημα») της Tziri Livni έλαβε 5,71%, ποσοστό που θεωρείται αυξημένο, δεδομένης της παρούσας εκλογικής συγκυρίας.

iii. στον Δήμο της Ναζαρέτ, στον μεγαλύτερο αραβικό Δήμο στο Ισραήλ, φαίνεται πως η ιστορική παρακαταθήκη του κομμουνιστικού Maki (και μετέπειτα του αριστερού Hadash) συμπορεύεται ομαλά με το εθνικιστικό Balad. Ωστόσο, με δεδομένη την αποτυχημένη υποψηφιότητα της βουλευτού του Balad, Hanin Zwabi - η οποία στις δημοτικές εκλογές της Ναζαρέτ το 2013 έλαβε μόνο 10,4%⁸⁶ - συμπεραίνεται ότι η κύρια εκλογική βάση του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού συνεχίζει να προέρχεται από την αραβική Αριστερά. Πέραν αυτού όμως, η αδιαμφισβήτητη εκλογική επιτυχία του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού, σε συνδυασμό με την αμφιλεγόμενη δραστηριότητα του π.Γαβριήλ Ναντάφ, αποδεικνύει την ελάχιστη απήχηση της ιδέας της στράτευσης του αραβικού χριστιανικού πληθυσμού ως επίσης και η μετεξέλιξή του σε μία διακριτή εθνοτική κοινότητα, την «Αραμαϊκή». Είναι χαρακτηριστικό ότι στη Ναζαρέτ τα κόμματα, Likud και Israel Beytenu, που στηρίζουν τη δραστηριότητα του π.Ναντάφ έλαβαν 343 και 126 ψήφους αντίστοιχα, συγκεντρώνοντας από κοινού ποσοστό 1,45%⁸⁷ - τη στιγμή που ο χριστιανικός πληθυσμός της πόλης αριθμεί 30.400 κατοίκους (30,4%).⁸⁸

Γ) Στους αμιγώς εβραϊκούς Δήμους, η ελάχιστη εκλογική απόδοση του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού έχει διττή εξήγηση. Αφ' ενός, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι το εθνοτικό κριτήριο δεν καθορίζει μόνο την αραβική αλλά και την εβραϊκή ψήφο.

⁸⁶ HaAretz, «Totz'ot ha'bekhirot ha'mekomiot 2013» [«Τα αποτελέσματα των εκλογών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης 2013»], 23.10.2013 <http://bit.ly/1CViMfa>

⁸⁷ <http://www.votes20.gov.il/cityresults?cityID=7300>

⁸⁸ «Natzeret», «Ha'Rashuiot ha'mekomiot bi-Israel 2012 - Pirsum 1573», Ha'Lishka ha'Merkazit li-Statistika, 2012 [μτφ. «Ναζαρέτ», «Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Ισραήλ το 2012 - Έκδοση υπ'αρ. 1573», Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία, 2012] Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που δημοσίευσε η Ισραηλινή Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία το 2012 για τα δημογραφικά δεδομένα των κατά τόπους Τοπικών Αυτοδιοικήσε, ο Δήμος Ναζαρέτ έχει πληθυσμό 73.400 κατοίκους. Είναι αμιγώς αραβική πόλη (100%). Ποσοστό 69,6% των κατοίκων είναι μουσουλμάνοι και 30,4% είναι χριστιανοί. Προσβάσιμο pdf: <http://bit.ly/1GNShBf>

Ο πολιτικός λόγος του Ayman Odeh περί της ανάγκης λήψεως αποφάσεων υπέρ της κοινωνικής δικαιοσύνης εξελήφθη ως επικοινωνιακό τέχνασμα από την πλειοψηφία των εβραίων ισραηλινών ψηφοφόρων και δεν έπεισε. Αφ' ετέρου, ύστερα από τον σχηματισμό του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού, ο πάλαι ποτε δικοινοτικός χαρακτήρας του αριστερού Hadash έχει σαφώς φθαρεί και η δυνατότητα επιρροής του μοναδικού Εβραίου βουλευτή του, Don Hanin, αποδεικνύεται ολοένα και περισσότερο αδύναμη. Οι μεμονωμένες εβραϊκές ψήφοι υπέρ του Ενιαίου Συνδυασμού εκφράζουν τους πυρήνες του αριστερού εκλογικού σώματος που στήριξε επί χρόνια το κόμμα και την ιστορική του διαδρομή.

Εκτιμήσεις

Η σύσταση του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού και η ανάδειξή του ως τρίτη πολιτική δύναμη της χώρας, με ποσοστό 10,61% και 13 έδρες στην 120μελή Κνέσετ, αποτελούν γεγονός-τομή στην ισραηλινή κοινοβουλευτική Ιστορία. Ωστόσο, είναι φανερό ότι πολλοί είναι οι σκόπελοι που θα πρέπει να υπερκερασθούν.

A) Δεν έχει καταστεί σαφές ούτε σε εσωκομματικό επίπεδο αλλά ούτε στην αραβική κοινή γνώμη της χώρας εάν τελικά αυτή η κομματική συμπόρευση είναι οριστική ή ευκαιριακή. Για να δοθεί μία σαφής απάντηση σε αυτό το βασικό ερώτημα, κάθε ένα από τα συνεργαζόμενα κόμματα του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού, καλείται να αντιμετωπίσει πρώτα και κύρια τον ίδιο του τον εαυτό. Συγκεκριμένα:

α) Κατά τη διάρκεια της πολυετούς ιστορικής του διαδρομής, το Hadash έχει αλλοιώσει σε μεγάλο βαθμό τη δικοινοτική του φυσιογνωμία, με αποτέλεσμα αργά ή γρήγορα να κληθεί να αποφασίσει ποια εν τέλει από τις δύο εθνοτικές

του ταυτότητες θα κρατήσει και ποιάν όχι. Εφόσον εξακολουθήσει να συμμετέχει στον Ενιαίο Αραβικό Συνδυασμό, μοιραία οδηγείται σε πλήρη αραβοποίηση, ενώ εάν αποφασίσει να διαχωρίσει την πορεία του κινδυνεύει να μείνει εκτός κοινοβουλευτικού παιχνιδιού. Πέραν αυτού, το γεγονός ότι το σημαντικό του στέλεχος Ayman Odeh είναι επικεφαλής του Συνδυασμού, εντείνει ακόμα περισσότερο τα διλήμματα που το Hadash θα κληθεί να αντιμετωπίσει. Η εκλογική απόδοση του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού αποδεικνύει με σαφήνεια τη δυσπιστία του μέσου εβραίου ψηφοφόρου της Αριστεράς προς την δικοινοτηκότητα που διακηρύσσει το Hadash όλα αυτά τα χρόνια.

β) Το μετριοπαθές ισλαμιστικό - συντηρητικό Ra'am αποδεχόμενο να κατέλθει στην εκλογές με τους αριστεριστές του Hadash πραγματοποίησε μία υπέρβαση ιδεολογική, που δύσκολα εκλαμβάνεται από την κοινότητα των Βεδουίνων της Νέγκεβ. Είναι σαφές ότι αυτή η απόφαση ελήφθη με την έγκριση της μετριοπαθούς 'νότιας πτέρυγας' του ισλαμιστικού κινήματος στο Ισραήλ. Δεν είναι όμως διόλου σίγουρο εάν αυτή η θρησκευτική ηγεσία θα αποδειχθεί ικανή να διατηρήσει την πολιτική της επιρροή. Ήδη, σχεδόν στους μισούς οικισμούς των Βεδουίνων σημειώθηκε αποχή άνω του 60%, στέλνοντας σαφή μηνύματα στο Ra'am, που άλλοτε στηριζόταν μαζικά. Συσσωρευμένες προσδοκίες των Βεδουίνων δεν έχουν ικανοποιηθεί και μεγάλος αριθμός οικισμών τους δεν έχει αναγνωρισθεί από τις κρατικές Αρχές. Εκτός όμως από τα χρόνια αυτά αιτήματα, δεν είναι καθόλου σίγουρο εάν μία σημαντική μερίδα Βεδουίνων επιθυμεί να ταυτίζεται με τον αιχμηρό λόγο του κόμματος Balad και των δημοσίων δηλώσεων των βουλευτών του, καθότι οι σχέσεις μεταξύ των Βεδουίνων και του ισραηλινού κατεστημένου είναι διαφορετικές σε σύγκριση με τις αραβο-εβραϊκές σχέσεις στον Βορρά της χώρας. Το Ra'am καλείται να επαναπροσδιορίσει τη σχέση εμπιστοσύνης που το συνέδεε με το μεγαλύτερο ποσοστό των ψηφοφόρων του, δηλαδή με

την κοινότητα των Βεδουίνων, αλλά συγχρόνως να μην απομονωθεί πολιτικά από τον Ενιαίο Συνδυασμό.

γ) Το κόμμα Balad δείχνει πως η δημιουργία του Ενιαίου Συνδυασμού το ευνοεί. Οι βασικές του θέσεις υιοθετήθηκαν στην κοινή Ιδεολογική Διακήρυξη, ενώ συγχρόνως απέκτησε ένα ευρύτερο πολιτικό φορέα, εντός του οποίου τα στελέχη του αισθάνονται λιγότερο εκτεθειμένα έναντι του πολιτικού κατεστημένου της ισραηλινής Δεξιάς. Όλα δείχνουν ότι ο αιχμηρός λόγος του Balad θα ενδυναμωθεί και, είτε το θέλουν είτε όχι, τα υπόλοιπα συνεργαζόμενα κόμματα του Ενιαίου Συνδυασμού θα είναι αναγκασμένα να κρατήσουν ανάλογη στάση έναντι του ισραηλινού πολιτικού συστήματος. Δεδομένου ότι το εθνικό αραβικό στοιχείο αποτελεί τον βασικό συνδετικό κρίκο μεταξύ των συνεργαζομένων κομμάτων του Συνδυασμού, είναι φυσικό το εθνικιστικότερο Balad να 'χρωματίζει' εντονότερα τον νεοσυσταθέντα πολιτικό φορέα, που καλείται να εφαρμόσει μία κοινή ιδεολογική συνισταμένη. Κατά το προσεχές χρονικό διάστημα θα αποδειχθεί εάν η αριστερή ηγεσία του Ayman Odeh, σε συνεργασία με τον ήπιο πολιτικό λόγο του κόμματος Ta'ail του Ahmad Tibi, θα καταφέρουν να διαμορφώσουν εποικοδομητικά τις ενδοπαραταξιακές λεπτές ιδεολογικές ισορροπίες.

Το στίγμα μίας τέτοιας μετριοπαθούς στάσης –με αποδέκτες αφ' ενός την εβραϊκή κοινή γνώμη και αφ' ετέρου τα στελέχη του εθνικιστικού Balad – φάνηκε από τη δημόσια παραίνηση του Ayman Odeh προς την αραβική κοινωνία, καλώντας την να σεβαστεί την φετινή Ημέρα Μνήμης των Θυμάτων του Εβραϊκού Ολοκαυτώματος, και οι Άραβες πολίτες του Ισραήλ να σταθούν και εκείνοι ακίνητοι, όταν σε όλη τη χώρα, σύμφωνα με το επίσημο

τελετουργικό, θα ηχούσε η σειρήνα ως φόρος τιμής προς τους πεσόντες στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης.⁸⁹

B) Οι εκάστοτε αποφάσεις των εβραϊκών κομμάτων εξουσίας καθόρισαν αποφασιστικά τη φυσιογνωμία της αραβικής κοινοβουλευτικής παρουσίας στο Ισραήλ. Συγκεκριμένα:

α) Το πανίσχυρο τότε κόμμα Μαραϊ υπό τον Δαυίδ Μπεν-Γκουριόν ήταν ο πολιτικός φορέας που συνέλαβε, οργάνωσε και εφάρμοσε την πρακτική της σύστασης αραβικών 'κομμάτων-δορυφόρων' κατά τις δεκαετίες του '50 και του '60. Αυτή καθαυτή η πολιτική επιλογή του κυβερνώντος Μαραϊ είχε ως αποτέλεσμα να καταστήσει την ισραηλινή κομμουνιστική αντιπολίτευση του Μακι ως τον μοναδικό πόλο συσπείρωσης της αραβικής αντισιωνιστικής ψήφου. Ωστόσο, η εβραϊκή κομμουνιστική Αριστερά εσφαλμένα θεώρησε ότι η μεγαλύτερη μερίδα του αραβικού εκλογικού σώματος υιοθετούσε τα δικοινοτικά ιδεώδη που προβάλλονταν στις εκάστοτε κομματικές της διακηρύξεις. Η αραβική στήριξη στο Μακι -και μετέπειτα στο Rakah- είχε χαρακτήρα περισσότερο εθνοτικό, παρά κοινωνικό/διεθνιστικό, όπως ίσως θα ήλπιζαν οι Εβραίοι κομμουνιστές της εποχής. Αυτό κατέστη ξεκάθαρο ύστερα από τα γεγονότα της «Ημέρας της Γης» το 1976, όταν οι Άραβες πολίτες της χώρας αντιτάχθηκαν έντονα στις εκτεταμένες απαλλοτριώσεις εδαφών πλησίον των αραβικών αστικών κέντρων στο Βόρειο Ισραήλ – γεγονός το οποίο δεν εξελήφθη ως επιθετική ενέργεια της κρατικής εξουσίας και του

⁸⁹ Jalil, Justin "Joint List head urges Arab citizens to respect Holocaust siren", Times of Israel, 18.4.2015 <http://bit.ly/1Hk4EPk> Σε τηλεοπτική συνέντευξή του, ο ηγέτης του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού, Ayman Odeh, δήλωσε: «Ως επικεφαλής του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού καλώ όλους τους πολίτες της χώρας, και ιδιαίτερα τους Άραβες πολίτες, να σταθούν προσοχή όταν θα ηχήσει η σειρήνα. Οι Άραβες Ισραηλινοί φέρουν την ευθύνη να σέβονται και να αντιλαμβάνονται ότι η ναζιστική γενοκτονία είναι υπεύθυνη για τον θάνατο έξι εκατομμυρίων Εβραίων. Το Ολοκαύτωμα είναι ένα ιστορικό γεγονός στο οποίο δεν χωρεί κανένας παραλληλισμός. Οποιοσδήποτε αρνείται οιαδήποτε έκφρασή του, συντάσσεται ευθέως με κακόβουλους μηχανισμούς»

καπιταλισμού αλλά ως πράξη επιβολής της βούλησης των Εβραίων έναντι των Αράβων.

β) Η ισραηλινή κυβερνητική πολιτική των απαλλοτριώσεων και οι ταραχές που προκλήθηκαν το 1976 είχαν ως αποτέλεσμα να αποσιλωθούν ηθικά τα έως τότε ισχυρά αραβικά 'κόμματα-δορυφόροι' και στη συνέχεια να εξαφανισθούν από τον πολιτικό χάρτη. Συγχρόνως, συσπειρώθηκαν ακόμα περισσότερο οι Άραβες ψηφοφόροι στους κόλπους της ισραηλινής αντισιωνιστικής Αριστεράς. Η αραβική κοινωνία στο σύνολό της εκφραζόταν ολοένα και περισσότερο από την αραβική φυσιογνωμία του Hadash, ενώ συγχρόνως η μέση Εβραϊκή αριστερή ψήφος άρχισε να διασπείρεται ανάμεσα στα αριστερά και κεντροαριστερά σιωνιστικά κόμματα εξουσίας. Η περαιτέρω 'αραβοποίηση' της αντισιωνιστικής ισραηλινής Αριστεράς ήταν φυσικό να ενισχυθεί, όταν αργότερα ξέσπασαν η πρώτη και η δεύτερη Ιντιφάντα, το 1987 και το 2000 αντίστοιχα.

γ) Τέλος, η απόφαση της ισραηλινής κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας να αυξηθεί το ελάχιστο εκλογικό ποσοστό εισόδου των κομμάτων στην Κνέσετ στο 3,25% - μέτρο που θα ενίσχυε τη σταθερότητα των κυβερνήσεων συνασπισμού - ήταν σαφές ότι θα δημιουργούσε παράπλευρες απώλειες στην αραβική κοινοβουλευτική παρουσία.

Εάν δεν υιοθετείτο αυτό το μέτρο, ο Ενιαίος Αραβικός Σύνδεσμος είναι αμφίβολο εάν θα σχηματιζόταν ποτέ, δεδομένων των σημαντικών ιδεολογικών διαφορών που ίσχυαν μεταξύ των αραβικών κομμάτων. Συγχρόνως, η ένταση του εθνικιστικού λόγου εκ μέρους των κομμάτων της εβραϊκής Δεξιάς, συμπεριλαμβανομένου και του κυβερνώντος κεντροδεξιού Likud, ενίσχυσε τα εθνικά ανακλαστικά της αραβικής κοινωνίας και προώθησε αναλόγως την απήχηση του εθνικιστικότερου Balad.

Τα τρία ως άνω παραδείγματα, που ανάγονται στις δυναμικές δράσης-αντίδρασης μεταξύ της ισραηλινής ηγεσίας και της αραβικής κοινοβουλευτικής παρουσίας, καταδεικνύουν τη βαρύτητα που θα έχουν στο εξής οι αποφάσεις της ισραηλινής κυβέρνησης υπό τον Benjamin Netanyahu, όχι μόνο ως προς τις σχέσεις Εβραίων και Αράβων στο εσωτερικό πολιτικό σκηνικό, αλλά και ως προς την περαιτέρω διαμόρφωση της πολιτικής φυσιογνωμίας του Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού.

Η ενίσχυση μίας πολωτικής εθνικιστικής ρητορικής εκ μέρους της κυβέρνησης, μοιραία θα καταστήσει τον Ενιαίο Αραβικό Συνδυασμό ένα κόμμα εθνικιστικό, σεκταριστικό και καθαρά απομονωτικό. Θα αποδυναμώσει τις μετριοπαθείς φωνές του ηγέτη του Συνδυασμού Ayman Odeh, του ηγέτη του κόμματος Ta'ala, Ahmad Tibi, αλλά και όσων άλλων μετριοπαθών αραβικών φωνών που θα ήταν πρόθυμες να ταχθούν υπέρ μίας όσο το δυνατόν λιγότερο συγκρουσιακής συνύπαρξης Εβραίων και Αράβων στο σύγχρονο ισραηλινό κράτος.

Από την άλλη, εάν η ισραηλινή κυβέρνηση αποφασίσει να υιοθετήσει μία στάση διαλόγου και υγιούς πολιτικής αντιπαράθεσης, αποψιλωμένης από εθνοθηρησκευτικές κορώνες, προσπαθώντας να προβάλει τη βιωσιμότητα μίας εβραιοαραβικής ομαλής κοινωνικής συνύπαρξης, τόσο σε ενδοϊσραηλινό επίπεδο όσο και σε σχέση με την πρόοδο των ειρηνευτικών συνομιλιών με την Παλαιστινιακή Αρχή – τότε μόνο θα μειωθεί η επιρροή του πολωτικού λόγου του κόμματος Balad στους εσωκομματικούς μηχανισμούς του νεοσύστατου Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού.

**οι διαδικτυακοί σύνδεσμοι προσπελάστηκαν την 18.04.2015*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ελληνική μετάφραση του κειμένου της Ιδεολογικής Διακήρυξης του «Ενιαίου Αραβικού Συνδυασμού» [«Al-Qa'yma al-Mushtaraka - Ha'Reshima ha'Meshutefet»]

Ο ΕΝΙΑΙΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ⁹⁰ – Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΜΑΣ ΣΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ

Ο Ενιαίος Συνδυασμός κατέρχεται στις εκλογές της 20^{ης} Κνέσετ, την δεκάτη εβδομή Μαρτίου 2015, με αίσθημα πολιτικής ευθύνης και με τη δημόσια στήριξη των τεσσάρων συνεργαζομένων πολιτικών φορέων : Hadash, Ra'am, Balad και Ta'al.

Ο Ενιαίος Συνδυασμός αποτελεί ένα ηχηρό χαστούκι στη Δεξιά, η οποία ήθελε να εξοντώσει την αραβική δημοκρατική φωνή στο κοινοβούλιο. Αποτελεί επίσης την απάντηση στη ρατσιστική επιθετικότητα και στη ρατσιστική πολιτική που εκφράσθηκε με πλήθος ρατσιστικών και αντιδημοκρατικών σχεδιασμών και νομοθεσιών, που βάλλουν κατά των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, με προεξέχοντες τους νόμους που αφορούν τον καθορισμό της έννοιας του έθνους και της εβραϊκής φυσιογνωμίας του κράτους.

Ο Ενιαίος Συνδυασμός εκφράζει την ενότητα στον αγώνα του αραβικού-παλαιστινιακού πληθυσμού κατά της εξουσίας, των οργάνων και των κομμάτων της, και συνεργάζεται σε αυτόν τον αγώνα από κοινού με εκείνες τις εβραϊκές δυνάμεις που μάχονται κατά της κατοχής, του ρατσισμού και των διακρίσεων. Ο Ενιαίος Συνδυασμός αποτελεί τη δημοκρατική εναλλακτική

⁹⁰ Ως «Ενιαίος Συνδυασμός» αναφέρεται στο πρωτότυπο εβραϊκό κείμενο ο «Ενιαίος Αραβικός Συνδυασμός».

έναντι της 'πατριωτικής παράταξης'⁹¹ υπό τον Νετανιάχου και της «Σιωνιστικής Παράταξης»⁹² υπό τους Herzog και Livni.

Ο Ενιαίος Συνδυασμός είναι η πολιτική απάντηση στη ρατσιστική απειλή εκδίωξης του αραβικού πληθυσμού από την πολιτική σκηνή της χώρας δια της αύξησης του ελάχιστου εκλογικού ποσοστού εισόδου των κομμάτων στο κοινοβούλιο – απάντηση που τώρα μετατρέπεται σε απειλή για μία μαζική προσέλευση στις τάξεις του κοινού αγώνα κατά του ρατσισμού και των ρατσιστών, κατά του φασισμού και των φασιστών, με σκοπό την ανατροπή της Δεξιάς και την απόκρουση των αποικιοκρατικών και ρατσιστικών της σχεδιασμών.

Ο Ενιαίος Συνδυασμός αποτελεί καθοριστικό σημείο αναφοράς στην Ιστορία της πολιτικής και κοινοβουλευτικής διαδρομής του αραβικού-παλαιστινιακού πληθυσμού στο Ισραήλ, θέτοντας ένα πλαίσιο δημοκρατικό και ανοικτό προς όλες τις προοδευτικές δυνάμεις της χώρας. Ο Ενιαίος Συνδυασμός αποτελεί εργαλείο για συλλογική δράση, προσδίδοντας νέα ώθηση στους συλλογικούς φορείς που εκπροσωπούν τον αραβικό πληθυσμό, όπως για παράδειγμα την Πανισραηλινή Επιτροπή των Αραβικών Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το Ανώτατο Αραβικό Παρατηρητήριο, τις αραβικές φοιτητικές οργανώσεις και το σύνολο του πολιτικού και κοινωνικού κόσμου που δραστηριοποιείται στην αραβική κοινωνία, η οποία έχει άμεση ανάγκη ενότητας στον αγώνα, έχει ανάγκη την πατριωτική συνεργασία και τον σεβασμό στον πλουραλισμό, στη διαφορετικότητα και στην ιδιαιτερότητα.

⁹¹ Με τον όρο 'πατριωτική παράταξη' αυτοκαθορίζεται το κεντροδεξιό κόμμα Λικούντ υπό την ηγεσία του Benjamin Netanyahu.

⁹² «Σιωνιστική Παράταξη» [στα εβραϊκά: «Ha'Makhane ha'Tzioni», στα αγγλικά: «Zionist Union»] ονομάστηκε ο κοινός συνδυασμός της κεντροαριστεράς που κατήλθε στις εκλογές της 17.3.2015 ως αποτέλεσμα της συνεργασίας του Κόμματος των Εργατικών υπό τον Yitzhak Herzog και του κόμματος «Tnuah» («Κίνημα») υπό την Tzipi Livni.

Ο Ενιαίος Συνδυασμός συστήθηκε με σκοπό να ενισχύσει τον αγώνα ενάντια στο ρατσισμό, να ενδυναμώσει την πολιτική επιρροή του αραβικού πληθυσμού καθώς και όλων των άλλων πολιτικών δυνάμεων ενάντια στην κατοχή και στο ρατσισμό. Κάθε συνιστώσα δύναμη του Συνδυασμού διατηρεί την ιδεολογική της ταυτότητα, και όλοι οι πολιτικοί εταίροι εργάζονται από κοινού σύμφωνα με τις Θεμελιώδεις Αρχές και την Ιδεολογική τους Βάση.

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ

1. Τερματισμός της ισραηλινής κατοχής σε όλα τα εδάφη που κατελήφθησαν το 1967, διάλυση όλων των εβραϊκών εποικισμών και των ρατσιστικών διαχωριστικών τειχών, απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων, ίδρυση κυρίαρχου παλαιστινιακού κράτους με τα σύνορα της 4^{ης} Ιουνίου 1967 με πρωτεύουσά του την Ανατολική Ιερουσαλήμ, δίκαιη λύση του προβλήματος των παλαιστινίων προσφύγων που θα εγγυάται το δικαίωμα της επιστροφής τους στις εστίες τους δυνάμει της υπ'αρ. 194(III) αποφάσεως του ΟΗΕ.⁹³

2. Ο Ενιαίος Συνδυασμός αγωνίζεται για πλήρη ισότητα, εθνική και πολιτική, υπέρ των Αράβων-Παλαιστινίων του Ισραήλ, καθότι αποτελούν γηγενή μειονότητα με δικαιώματα ατομικά και συλλογικά. Ο Ενιαίος Συνδυασμός αξιώνει να αναγνωρισθεί ο αραβικός πληθυσμός του Ισραήλ ως μειονότητα εθνική, με δικαίωμα να διαχειρίζεται η ίδια τους τομείς του πολιτισμού, της παιδείας και της θρησκείας, καθότι αποτελεί τμήμα του αραβικού-παλαιστινιακού λαού και του αραβικού έθνους. Ο Ενιαίος Συνδυασμός εργάζεται για τη διασφάλιση πλήρους ισότητας σε όλους τους τομείς της ζωής και μάχεται κατά του καθεστώτος ρατσιστικών διακρίσεων και εθνικής

⁹³ Το κείμενο της υπ'αρ. 194 (III) απόφασης της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ έχει ως εξής: *The United Nations General Assembly adopts resolution 194 (III), resolving that "refugees wishing to return to their homes and live at peace with their neighbors should be permitted to do so at the earliest practicable date, and that compensation should be paid for the property of those choosing not to return and for loss of or damage to property which, under principles of international law or equity, should be made good by the Governments or authorities responsible."*

καταπίεσης και υπέρ της απόδοσης του δικαίου που αποκαθιστά αδικίες και καταμερίζει τα βάρη. Ο Συνδυασμός μάχεται κατά της πολιτικής των κρατικών απαλλοτριώσεων και της καταστροφής κατοικιών, τάσσεται υπέρ της κρατικής αναγνώρισης των μη εισέτι αναγνωρισθέντων αραβικών οικισμών – με έμφαση αυτών που βρίσκονται στην έρημο της Νέγκεβ -, τάσσεται υπέρ της επέκτασης των πολεοδομικών σχεδίων στις αραβικές πόλεις, προκειμένου να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν την ανοικοδόμηση κατοικιών, βιομηχανικών ζωνών και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Ο Συνδυασμός μάχεται για την αναγνώριση των δικαιωμάτων των εκτοπισμένων και τους στηρίζει να επιστρέψουν στα χωριά τους και στη γη τους. Ο Συνδυασμός αγωνίζεται για την ακύρωση της υποχρεωτικής στράτευσης των μελών της κοινότητας των Αράβων-Δρούζων ως επίσης κατά κάθε σχεδίου υποχρεωτικής στράτευσης ή κοινωνικής θητείας για την αραβική νεολαία. Ο Συνδυασμός εργάζεται για την εμπέδωση των αρχών του πλουραλισμού και της ανεκτικότητας και αγωνίζεται κατά της βίας, της εγκληματικότητας και της άναρχης οπλοκατοχής.

3. Ο Ενιαίος Συνδυασμός μάχεται καθ' οιασδήποτε έκφρασης ρατσισμού και φασισμού και τάσσεται υπέρ της προάσπισης των δικαιωμάτων όλων των πολιτών. Ο Συνδυασμός αγωνίζεται για την κατάργηση των διατάξεων περί εκτάκτου ανάγκης και καθ' οιασδήποτε νομοθεσίας που βάλλει κατά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περιορίζει τις ατομικές ελευθερίες. Αγωνίζεται για τη θέσπιση δημοκρατικού Συντάγματος, που θα εμπεδώνει τις αρχές της ισότητας, του δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως επίσης και των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων και των δημοκρατικών ελευθεριών.

4. Ο Ενιαίος Συνδυασμός αγωνίζεται υπέρ των δικαιωμάτων των εργαζομένων, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της προστασίας του περιβάλλοντος και δίνει τη μάχη υπέρ των δικαιωμάτων των αδύναμων

κοινωνικών τάξεων ενάντια στις πολιτικές που καθιστούν τους φτωχούς φτωχότερους και τους πλούσιους πλουσιότερους. Ο Συνδυασμός μάχεται κατά της φτώχειας και της ανεργίας σε ολόκληρη την κοινωνία εν γένει και ειδικότερα στην αραβική. Ο Συνδυασμός αγωνίζεται υπέρ της αύξησης του βασικού μισθού κατά τουλάχιστον 60% επί του μέσου μισθού του ιδιωτικού τομέα και [σ.σ. τάσσεται] υπέρ της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων της υγείας, της παιδείας, της κοινωνικής πρόνοιας και της εξασφάλισης κατοικίας για όλους τους πολίτες.

5. Ο Ενιαίος Συνδυασμός αγωνίζεται για την ισότητα των γυναικών σε όλους τους τομείς της ζωής, τάσσεται κατά κάθε μορφής καταπίεσης, εκμετάλλευσης, δυσμενούς διάκρισης και βίας κατά των γυναικών στην οικογένεια, στην εργασία και στην κοινωνία, ως επίσης και κατά δολοφονικών ενεργειών με θύματα γυναίκες. Ο Συνδυασμός αγωνίζεται για την εγγύηση του δικαιώματος των γυναικών στην εκπαίδευση και στην απασχόληση, στη συμμετοχή στην πολιτική, στην κοινωνία και στον πολιτισμό.

6. Ο Ενιαίος Συνδυασμός αγωνίζεται για τη στήριξη και την ενδυνάμωση του πολιτισμού και των τεχνών χωρίς διακρίσεις και διαχωρισμούς. Ο Συνδυασμός αγωνίζεται υπέρ την διατήρησης της θέσης της αραβικής γλώσσας ως επίσημης γλώσσας του κράτους και την προώθησή της ως τέτοια σε κάθε επίπεδο και τομέα. Ο Συνδυασμός αγωνίζεται υπέρ του δικαιώματος της ανάπτυξης της αραβικής γλώσσας κατά τρόπο ελεύθερο και αδέσμευτο, της ενδυνάμωσης της συνειδητοποίησης της εθνικής ταυτότητας, και της καλλιέργειας του δημοκρατικού διαλόγου.

7. Ο Ενιαίος Συνδυασμός αντιτίθεται στην ιμπεριαλιστική παρέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις των χωρών της περιοχής και όλου του κόσμου. Αντιτίθεται στην πολιτική των διαχωρισμών και της εθνικής, θρησκευτικής και

εθνοτικής πόλωσης, ως επίσης και στον κατακερματισμό κρατών και λαών. Ο Συνδυασμός στηρίζει το δικαίωμα των λαών για ανεξαρτησία, ελευθερία, δικαιοσύνη και δημοκρατία.

8. Ο Ενιαίος Συνδυασμός αγωνίζεται για τον αφοπλισμό της Μέσης Ανατολής, συμπεριλαμβανομένου και του Ισραήλ, από πυρηνικά όπλα και από κάθε οπλισμό μαζικής καταστροφής, στα πλαίσια του αγώνα για έναν κόσμο απαλλαγμένο από πυρηνικά όπλα.

Πηγή :

Επίσημη ιστοσελίδα του κόμματος Hadash (πρωτότυπο κείμενο στην εβραϊκή)
Προσβάσιμος διαδικτυακός σύνδεσμος : <http://bit.ly/1Eqfy55>

ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας